Володимир Ковальчук,
Валерій Огороднік*

Листування керівництва підпілля ОУН(Б) на Волині та Поліссі

У покажчику публікуються короткі анотації листування підпілля ОУН(Б) на Волині та Поліссі.

Ключові слова: С. Бандера, ОУН(Б), УПА, листування, анотований покажчик.

До чергового, третього розділу «Листування підпілля ОУН(Б) на Волині та Поліссі» анотованого покажчика «Листування провідників ОУН і командирів УПА» включено лаконічні анотації виявлених у Галузевому державному архіві Служби безпеки України (далі — ГДА СБ України) ділових листів членів бандерівської організації, котрі діяли на Волині та Поліссі в 1940–1954 рр. Переважна більшість волинських і поліських земель тоді була включена підпіллям до свого краю «Північно-

* *Ковальчук В.М.* (вступна стаття, анотації), *Огороднік В.Ю.* (анотації) — кандидати історичніх наук, консультанти Галузевого державного архіву Служби безпеки України.

західні українські землі» (скорочено — ПЗУЗ). Окрім цього, лісисті терени Київщини, Північно-Східної Житомирщини у певні періоди 1940-х рр. також «вписувалися» в межі сусідніх оунівських країв — «Північно-східні українські землі» (ПСУЗ) й «Осередньо-східні українські землі» (ОСУЗ). Утім, два останні краї більше існували на папері, ніж реально, тому що їх підпілля зазнало дошкульних втрат спершу від нацистських охоронних органів , а потім від НКВС–НКДБ СРСР.

Анотування кожного листа здійснювалося за наступною схемою: кожний розділ анотацій (в нашому випадку — «Листування підпілля ОУН(Б) на Волині та Поліссі») складається з кількох «іменних» підрозділів, розміщених в алфавітному порядку за прізвищами авторів. Кожен такий підрозділ — це систематизовані і викладені у хронологічній послідовності анотації листів одного автора. На початку будь-якого підрозділу подані прізвище та ім'я автора, його псевдоніми в підпіллі і/чи УПА, коротка біографічна нотатка. Нижче в хронологічній послідовності йдуть власне анотації, розділені для зручності зірочками.

Структура анотації в кожному підрозділі є сталою і складається з таких частин: 1) адресат листа; 2) дата; 3) текст анотації; 4) супутні записи (маргіналії) на полях документа, що анотується, де, коли і ким документ було виявлено; 5) архівна легенда; 6) якщо є інші копії документа — зазначення їх архівних легенд; 7) дані про оприлюднення (якщо документ вже було видано).

Поданий розділ складається з 35-х підрозділів. Вони розташовані у алфавітній послідовності (за прізвищами авторів). Таким чином, перший — це анотації листів Юрія Беднарчика. Далі йдуть проанотовані ділові листи Івана Берника, Валерія Бондарчука, Михайла Бондарчука, Федора Воробця, Федора Заборовця, Анатолія Згаб'юка, Володимира Кобриновича, Панаса Ковальчука, П. Ліщука, Якова Ковжука, Миколи Козака, Василя Коренюка, Віри Королюк, Івана Кроля, Феодосія Крутіва, Володимира Кудри, Богдана Кузьми, Івана Литвинчука, А. Лучковського, Анатолія Маєвського, Анатолія Неверковця, Олександра Савири, Миколи Салати, Валерія Сементуха, Ярослави Скаб, Архипа Татури, Святослава Титка, Володимира Троцюка,

Івана (Григорія) Троцюка, Трифона Харчука, Ніла Хасевича, Миколи Якимчука, Якова Яковлєва, Степана Янишевського.

Кожен із згаданих вище підпільників завідував певною ділянкою роботи у підпіллі ОУН(Б) на ПЗУЗ. Читач має змогу ознайомитися з анотаціями деяких листів керівництва краю ПЗУЗ — Миколи Козака (провідник), Василя Коренюка (референт СБ), Миколи Якимчука (референт зв'язку), а також епістолярної спадщини тих осіб, котрі тісно співпрацювали з політичною референтурою ОУН(Б) на ПЗУЗ — Ніла Хасевича, Валерія Бондарчука. Оскільки край ПЗУЗ поділявся на 2 краї — Північно-західний і Північно-східний (далі — ПСК), у нагоді дослідникам стануть анотації ділових листів активістів ПЗК ПЗУЗ — Івана Литвинчука і Михайла Бондарчука (провідники), Панаса Ковальчука (референт СБ), Григорія Троцюка і Анатолія Неверковця (організаційні референти), Федора Заборовця і Олександра Савири (провідники Луцької округи ПЗК), Василя Сементуха (провідник Ковельської округи), Анатолія Згаб'юка (провідник одного з районів Ковельської округи). Також проанотовано листування активістів ПСК — Федора Верещаки (провідник), Юрія Беднарчика, Ярослави Скаб (організаційні референти), Татури Анатолія (політичний референт), Володимира Кобриновича і Святослава Титка (референти СБ), Якова Яковлєва, Анатолія Маєвського (провідник Рівненської округи) та ін. У ПСК були також і свої «розкольники», котрі об'єдналися навколо Степана Янишевського-«Далекого» і відмовлялися підпорядковуватися проводові ОУН(Б) на ПЗУЗ у 1946–1948 рр. Гадаємо, анотації ділових листів Степана Янишевського (провідник самопроголошеного проводу «Одеса»), Івана Кроля (організаційний референт «Одеси») та інших його соратників допоможуть розібратися у складних перипетіях цієї конфліктної ситуації.

БЕДНАРЧИК ЮРІЙ

[«Григор», «Слюсар», «Чо-гуз», «Чорногуз», «0405»]

(?–24.11.1949)

Від 12.08.1946 — організаційний референт ПСК «Степ». Далі був провідником Корецького надрайону. Входив до проводу ОУН(Б)

на ПЗУЗ. Загинув під час чекістсько-військової операції у лісі неподалік сіл Мала Совпа Межиріцького р-ну Рівненської обл. і Велика Совпа Соснівського р-ну Житомирської обл.

* * *

До «провідника» [Козак М.].
Від 28 липня 1947 р.

Описується, яким чином 07.06.1947 р. уник смерті член проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ Г. Семенюк-«Мручко». Йдеться про К. Вороніна, уродженця Київщини, котрого автор листа долучив, як здібного публіциста, до написання антирадянських листівок та статей. Наводиться перелік втрат внаслідок останніх сутичок з НКВС: М. Будняк-«Дощ», «Циганка», «Султан», «Сват» та ін. Констатується, що «анархія» (опозиція С. Янишевського-«Далекого») поступово занепадає. Окремий пункт присвячено діяльності провокаційних груп НКВС.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 39 (1956 р.), спр. 9, т. 9, арк. 32–34. Копія, машинопис.

* * *

Адресат не вказаний [Маєвський А.].
Дата не вказана. [Не пізніше першої половини серпня 1949 р.].

Автор листа констатує повний занепад «далеківців» — опозиції С. Янишевського-«Далекого». До неї він зарахував всього двох осіб — І. Кроля-«Зінька» й «Павла».

Фрагмент листа, оригінал якого був вилучений працівниками МДБ 16.08.1949 р. у вбитого кур'єра ОУН(Б) на ПЗУЗ в с. Малий Олексин Рівненського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 30 (1960 р.), спр. 13, арк. 114–115. Копія, машинопис.

БЕРНИК ІВАН

[«Ярослав»]

(1922–1949)

Член самопроголошеного проводу «Одеса» С. Янишевського-«Далекого». З 1946 — референт СБ Костопільського надрайону. Був убитий радянськими спецслужбами.

* * *

До «Смока» [Козак М.].
Від 20 грудня 1946 р.

Автор критикує «Смока» [Козак М.] за вчинення невиправданих «чисток» організаційного активу ОУН(Б) на Волині, виступи проти прибічників «Далекого» [Янишевський С.]. Висловлюється припущення, що ініціатор чисток діє за наказом НКВС. Міститься пропозиція узгодити пункт для обміну листами.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 130. Копія, машинопис.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1164–1165.

* * *

До «Лісового» [Гоч П., провідник одного з підрайонів Степанського р-ну на Рівненщині].
Від 17 серпня 1947 р.

У листі роз'яснюється, як саме і за яким сценарієм потрібно відзначати Дня зброї 31 серпня.

Оригінал цієї копії листа був вилучений працівниками МДБ 25.08.1947 р. біля хут. Заводня Малостидинської сільради Костопільського р-ну Рівненської обл. у ліквідованого референта зв'язку Костопільського надрайону Стецюка О.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 4, т. 2, арк. 309–310. Копія. Машинопис. Переклад російською мовою, здійснений заст. нач. 5 відділення відділу 2-Н УМДБ Сухіним 28.08.1947 р.

* * *

До «Сашка» [Красовський С., провідник одного з підрайонів Деражненського р-ну на Рівненщині].
Дата не вказана. [Жовтень 1947 р.].

Автор наказує адресату залишити справи та виїхати узимку на територію Вінницької обл.

Документ вилучено радянськими спецслужбами 06.11.1947 р. у ліквідованого керівника одного з підрайонів Деражненського р-ну «Сашка» [Красовський С.].

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 39 (1953), спр. 6, арк. 298–299. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений невідомим.

БОНДАРЧУК ВАЛЕРІЙ

[«Гордий», «Гордій», «Пилип», «Сизий», «Старий», «Степан», «42», «1920», «5226»]

(1918, с. Новосілки Горохівського р-ну Волинської обл. – 04.09.1950, біля с. Довгів Горохівського р-ну Волинської обл.)

За освітою — учитель. Член ОУН з 1937. Намагаючись уникнути арешту органами НКВС виїхав до Польщі (1940-1941). У червні 1941 р. повернувся на Волинь та зайнявся організацією УНМ м. Луцька. Від осені 1941 р., за завданням проводу ОУН(Б) влаштувався працювати при комендатурі обласної поліції м. Луцька. Від осені 1943 р. перейшов до підпілля — став організаційно-мобілізаційним референтом, провідником Ковельської округи (23.09.1944–24.08.1947). Звільнений з посади провідника у зв'язку з хворобою і переведений до роботи при політичній референтурі проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ. Рідний брат провідника Луцької округи М. Бондарчука-«Стемида». Загинув, потрапивши у засідку опергрупи Горохівського РВ МДБ.

* * *

До «2122» [Литвинчук І.].
Липень 1950 р.

Охарактеризовано останні новини у підпільному терені «7736» [Локачинський та суміжні р-ни Волинської обл.?]. Серед тамтешнього населення у зв'язку з початком війни між Північною та Південною Кореєю виникла паніка. Воно деморалізоване після кількох хвиль переселенських акцій до Сибіру, реалізованих радянською владою у 1948 і 1949 рр. МДБ влаштовує все більше засідок на повстанців, констатується у документі. Від однієї з них загинули «Степан», «Долька», «Олекса». Автор листа також просить надіслати брошуру «Хто такі бандерівці і за що вони борються», а також інформував, що вчасно розтиражувати пропагандистський матеріал «До генези УГВР» не зможе.

Оригінал документа був вилучений 18.01.1951 р. працівниками МДБ на хут. с. Синяків Демидівського р-ну Рівненської обл. під час ліквідації І. Литвинчука-«Дубового».

ГДА СБ України,ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 159–164. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

БОНДАРЧУК МИХАЙЛО

[«Дем'ян», «Омелян», «Стемид», «Усатовський», «Устим», «1625»]

(1921, с. Михлини Горохівського р-ну Волинської обл. – 23.06.1949, Баєвський ліс Луцького р-ну Волинської обл.).

Син священика. Член ОУН з 1938. У 1940 р. під час нелегального переходу радянсько-німецького кордону був затриманий. Погодився на співпрацю з радянською владою. В 1941 недовго служив в УНМ. Працював учителем старших класів однієї із шкіл у Волинській обл. У 1943 очолив Волинський обласний, а після реформи — Луцький окружний провід ОУН(Б). Також відомо, що керував проводом Луцької округи в 1945–1949. Слідства щодо М. Бондарчука СБ не проводило, хоча НКВС намагалося його скомпрометувати. Загинув під час бою з чекістсько-військовою групою.

* * *

До «Бурого» [Салата М.].
Дата не вказана. [1946 р.].

Автор документа просить адресата про налагодження давно втраченого зв'язку. Допоможе його відновити «Орест», інформується у листі.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 3, арк. 227. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений нач. секретаріату УМВС у Волинській обл. майором міліції Березюком.

ВОРОБЕЦЬ ФЕДІР

[«Верещака», «Волинець», «Глід», «Денис», «Дуб», «Зелений», «Корнійчук», «Кривий», «Олекса» (1945), «Серб», «Степан», «Шигунич Денис», «Шахтар», «Устим»]

(1922, с. Горожанка Монастириського р-ну Тернопільської обл. – 1959, Воркута)

Закінчив Станиславівську гімназію. У 1941 р. прибув у Західну Україну з похідною групою ОУН(Б). На Костопільщині (Рівненська обл.) очолив курінь організації «Січ». Станом на листопад 1941 — провідник Морочанського району ОУН(Б). Березень–квітень 1943 — провідник Пінского району. Далі — працівник Сарненської округи на Рівненщині. Травень 1943 – середина 1944 рр. — к-р групи УПА «Схід» («Тютюнник»). Жовтень 1943 р. — к-р рейду

кількох сотень групи УПА «Заграва» на «схід». Далі — на чолі ЗГ УПА № 44. У 1945–1946 рр. — провідник ПСК «Одеса». 15.01.1946 р. зазнав поранення. У лютому 1946 р. працівники НКВС затримали Ф. Воробця і вилучили у нього документи групи УПА «Тютюнник», ЗГ № 44 і ПСК. Засуджений на смерть, але цей вирок було замінено на 25 років тюрми. Помер на засланні.

* * *

До «Степового»–»Петра».
Від 26 вересня 1945 р.

Повідомляється про прибуття «Юрка» і «Деркача». Міститься прохання «прислати» «Будька» і «Мартина». Також згадуються: «Панас», «Явір».

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 48139, арк. 188а (конверт). Оригінал, рукопис. Текст згасає.

Згадки про листи Воробця Федора

До «Лиса» і «Юрка».
Дата не вказана. [Не пізніше 1946 р.]

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Київ; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 155.

ЗАБОРОВЕЦЬ ФЕДІР

[«Жен»]

(?–1945)

1944–1945 — провідник Холмської округи ОУН(Б). У 1945 також певний час керував Луцькою округою.

* * *

До «провідника» [Литвинчук І.].
Від 26 жовтня 1945 р.

У листі автор описував враження від інспектування підпорядкованої йому території (вона не називається). Зокрема, він нарікав на слабкість тамтешніх керівних кадрів. Подекуди їх взагалі бракувало, наголошувалося у документі. А відтак, Ф. Заборовець просив адресата надати кількох провідників з Холмщини.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

До «провідника» [Литвинчук І.].
Від 28 жовтня 1945 р.

У листі автор описував враження від поїздки неназваною територією. Також йдеться про провокаційну діяльність легендованих груп, які діють під виглядом УПА на території Дубнівського р-ну [«Озон», «Чубатий»]. Згадано псевдоніми: «Модест», «Мирон» [Затовканюк Ф.], «Стемид» [Бондарчук М].

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

До «провідника» [Литвинчук І.].
Від 29 листопада 1945 р.

Автор описує становище підпорядкованої йому території (діяльність шкіл, колгоспів, ставлення населення до УПА тощо). Зазначає також, що побував у Острозькому та Демидівському р-нах, де зустрівся з «людьми «Черника» і «Блакита». Інформує, що вже зібрав 12,5 тис. крб. Повідомляється, що терен оподатковано на 800 тис. крб. Фігурує сюжет про дезертирство «Михася». Згадуються: «Велес», «Мирон» [Затовканюк Ф.], «Трохим» [провідник «дикої групи»?], «Петро» [Ковальчук П.], «Черник» [Лукасевич М.], «Максим», «Голуб» та ін.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Оригінал, рукопис.

ЗГАБ'ЮК АНАТОЛІЙ

[«Клим», «Михайло», «Соловій»]

(1920, с. Кривичи Рівненського р-ну Рівненської обл. – 25.06.1951, Рівненська обл.).

Станом на 1941 — студент Львівського медичного університету. 1941–1943 — учитель школи у с. Ясиневичі Рівненського р-ну. 1943 — політичний референт Рівненського р-ну ОУН(Б). Далі вірогідно був провідником одного з р-нів Ковельської округи.

* * *

До «провідника» [Бондарчук В., провідник Ковельської округи].
Від 6 червня 1946 р.

Автор, перебуваючи в «Ігоря», пише, що після того, як хтось побив працівників райвиконкому в Заболотні 10 травня, почастішали радянські облави. Він також радиться з адресатом щодо того, як краще надалі здійснювати диверсії. Міститься прохання надіслати побільше пропагандистської літератури, тому що вона користується неабияким попитом серед населення.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 3, арк. 229. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений нач. секретаріату УМВС Волинської обл. майором міліції Березюком.

КОБРИНОВИЧ ВОЛОДИМИР

[«Одноріг», «Однорог», «Сівач»]

(1918, с. Антонівка Володимирецького р-ну Рівненської обл. – кінець 1946)

Станом на 1941 належав до організації «Січ» у м. Костопіль (Рівненська обл.). У 1943 — к-р сотні куреня «Кори» групи УПА «Заграва». 1944 — к-р відділу з'єднання «Петлюра» групи УПА «Тютюнник». У 1945 — к-р сотні загону «Дорош» ЗГ УПА № 44. Станом на 1946 — референт СБ ПСК «Степ». Був убитий радянськими спецслужбами. Поручник УПА від 24.04.1945 р.

* * *

До «Лиса» [у 1945 — к-р одного з підрозділів з'єднання УПА «Хмельницький»].
Від 14 липня 1946 р.

Адресат [очільник кількох невідомих «боївок»] вдруге запрошується на зустріч.

До листа додавалася пошта від «Варки» [Скаб Я.] і «Зінька» [Кроль І.], але вона не збереглася.

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 402. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений 15.12.1946 р. оперуп. Упр. ББ МВС УРСР, мол. лейт. Карпухіним.

* * *

До «Литканюка» [зі серпня 1946 — заступник провідника Сарненського надрайону «Власа»].
Від 14 листопада 1946 р.

Автор листа дорікає «Литканюкові», що той самочинно покинув його і перейшов на бік «анархіста» «Далекого» [Янишевський С.]. Останній, зазначає автор, винен у ліквідації «Донця» [Ковальчук І.?], «Нечипора», «Кия». Звинувачення «Далекого», у причетності автора до знищення «на півночі» «Грицька» і «Квітки» [Гнатюк Л.?] безпідставні, резюмується у листі.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 405–405 зв. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений Карпухіним у грудні 1946 р.; арк. 361. Фрагмент копії.

КОВАЛЬЧУК ПАНАС

[«Ганок», «Залісний», «Ленок», «Олексій», «Петро», «Яшкін», «Яшко», «075», «754»]

(1913, с. Білосток Луцького р-ну Волинської обл. – 04.03.1949, хутір с. Хорохорин Луцького р-ну Волинської обл.)

1941–1943 — референт СБ ОУН(Б) на Володимирщині (Волинська обл.). У 1943–1944 рр. — референт СБ Волинського обласного проводу (ВО «Турів»). Із середини 1944 до 1948 рр. — референт СБ ПЗК. 1948–1949 рр. — керівник референтури СБ ОУН(Б) на ПЗУЗ. За однією версією, загинув у криївці, оточений відділом МДБ. За іншою — у бою з МДБ. Сотник УПА від 22.01.1948 р.

* * *

[Дані про адресата нерозбірливі].
Від 14 грудня 1945 р.

Висловлюється стурбованість засиллям радянської агентури та провокаторів, простежено їхні настрої. Йдеться про загибель «Півдня» 17.11.1945 р.

Документ вилучено радянськими спецслужбами у повстанця «Гнатка» у Локачинському р-ні Волинської обл. Міститься у конверті № 5 з написом: «Відомості про дії органів держбезпеки, листування про роботу СБ ОУН та ін.».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 22, арк. 37 (конверт), арк. 2. Оригінал, рукопис.

* * *

До «111» [«Гордій»].
[Дата не вказана]. [1946 р.].

Автор листа просить передати йому фотографії, які зробив «Назар», а також невелику кількість взуття, зошитів. Міститься рекомендація здійснити оперативну розробку «Гусака», а також заховати у надійному місті зібране майно. Йдеться про справу «Стрибка» і «Летючого».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 3, т. 1, арк. 293–294. Засвідчена копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений оперуп. відділу 2-Н УМДБ Волинської обл. лейт. Чуріним.

* * *

[Адресат невідомий].
[Дата не вказана]. [1948 р.].

Рекомендується припинити діяльність адресатові і «Стемиду» через загрозу розконспірування.

Фрагмент листа цитується у спецповідомленні МДБ про ліквідацію референтури СБ ПЗК «Москва» від 17.03.1949 р.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 17, т. 1, арк. 211. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

КОВЖУК ЯКІВ

[«Батько», «Давид», «Карпо», «К-о», «Північ», «Старий», «Тарас»]

(1900, с. Воротнів Луцького р-ну Волинської обл. –
19.01.1952, с. Зборів Острозького р-ну Рівненської обл.)

Станом на 1943 — в ОУН(Б). Став членом УГВР. У повоєнний час очолював провід Острожецького р-ну. Утримував пункт зв'язку В. Галаси «Білий ведмідь», який розміщувався на подвір'ї мешканки с. П'яне Острожецького р-ну А. Рудик. Потрапив в оточення чекістсько-військової групи на подвір'ї польського переселенця Й. Шмиги.

* * *

До «Риль-1» [Галаса В.].
Вересень 1951 р.

У листі автор шукає вихід з делікатної ситуації — його машиністка (а також дружина?) «Палажка» і підзвітний повстанець «Аркад» закохалися одне в одного. Подаються витяги з розмови Я. Ковжука з «Аркадом» на цю тему.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 7, арк. 154–155. Фрагмент копії, машинопис. Переклад російською мовою; т. 10, арк. 282–285. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заступником нач. відділу 2-Н УМДБ Волинської обл. капітаном Рєзніком.

КОЗАК МИКОЛА

[«Вівчар», «Кучма», «Лука», «Л», «Очерет», «Сергій Хортиця», «С-к», «Смок», «Чор-енко», «Чупр.», «Чупринка», «Чупринко», «555», «715»]

(1914, с. Рахиня Долинського р-ну Івано-Франківської обл. – 08.02.1949, с. Пітушків Млинівського р-ну Рівненської обл.).

У 1933 р. закінчив гімназію. Навчався у Львівській Політехніці. Вступив до ОУН у 1934 р. Сидів у польських тюрмах (1937–1939 рр.). У роки німецької окупації працював у поліції. У 1940–1941 рр. — провідник ОУН(Б) на Лемківщині. З похідною групою в 1941 р. прибув на територію УРСР. 1941–1942 рр. — провідник ОУН(Б) Кам'янець-Подільської (зараз — Хмельницької) обл. До 1943 р. керував організаційною референтурою і проводом ОУН(Б) Вінницької обл. У 1944 р. — референт СБ ОСУЗ. У 1945 р. — референт СБ ОУН(Б) на ПЗУЗ. У грудні 1945 р. — в.о. провідника ОУН(Б) на ПЗУЗ. 1946–1947 рр. — провідник ОУН(Б) на ПЗУЗ. У 1948–1949 рр. — заступник провідника ОУН(Б) на ПЗУЗ. Редагував журнал «За волю нації». Загинув у власній криївці. Майор СБ. Нагороджений Золотим Хрестом Заслуги УПА від 08.10.1945.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 27 вересня 1944 р.

Автор листа зазначає, що спрямував «Корнія» на допомогу «Терешку» [Каранець М.] з метою створення розвідувально-інформаційного відділу СБ. Першому Козак М. також доручив підготувати три криївки («нори»). Згадується «Іван».

Оригінал листа вилучено опергрупою Гощанського РВ УНКВС Рівненської обл. 29.09.1944 р. у с. Майків Гощанського р-ну в оунівця Новицького С.-«Вадима».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 65 (1953 р.), спр. 8, арк. 90а (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

До «провідника» [Кук В.].
Від 14 травня 1945 р.

Автор пояснює, що змушений звертатися листовно через невтішне становище мережі ОУН(Б) на ПЗУЗ. Зазначається, що 12.02.1945 р. «Рудий» [Стельмащук Ю.] разом з «більшовиками» відвідав Оржівський хутір на Рівненщині, розшукуючи «провідника» [провідник ОУН(Б) на ПЗУЗ Д. Клячківський]. Засуджується прорадянська діяльність «Середи»-«Ящура». Наводиться перелік втрат керівних кадрів у січні–березні 1945 р.: «Клим Савур», «Клим», «Верба», «Крилач», «Медуна», «Макар», «Май», «Поет». Аналізуються зміни у структурі кадрового забезпечення ПСК і ПЗК.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 4–5. Засвідчена копія, машинопис; арк. 6–7. Засвідчена копія.

* * *

До «провідника» [Кук В.].
Від 14 травня 1945 р.

Міститься перелік організаційних документів та пропагандистських листівок, які надійшли від «Романа» у першій половині 1945 р. Серед назв: «Нутро Клима Савура», «Як загинув Мітла», «Матеріали про Христю», «Смерть Зависної».

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 58, спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 40–42. Оригінал, рукопис.

* * *

[Адресат невідомий].
Від 14 травня 1945 р.

Автор просить роз’яснити, коли Сокальський і Радехівський повіти перейдуть «до наших теренів».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 286 (конверт). Фрагмент оригіналу, рукопис.

* * *

До «Карпа» [Маєвський А.].
26 червня 1945 р.

Автор інформує, що «Богдан» покінчив життя самогубством під час бою з «більшовиками». Він пропонує надалі надсилати пошту через «Архипа». Міститься прохання до адресата надіслати медикаменти, канцелярські товари і дещо з косметики.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 1, арк. 613. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений невідомим.

* * *

До «друга провідника» [Кук В.].
Від 27 липня 1945 р.

Міститься прохання не завантажувати дорученнями «Архипа», адже він зайнятий іншими справами. Повідомляється, що «Карпо» десь подівся, а «Мілько» пропав безвісти. На думку автора, дві дівчини, котрі прибули із СУЗ (Калуженко Ніна, Фоя Людмила), можуть бути причетними до співпраці з радянськими чиновниками. А відтак, першу з них уже ліквідовано, а другу спрямовано до Києва на зустріч з керівником НКДБ УРСР, резюмує автор листа.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 13–14. Оригінал, рукопис. Текст згасає.

* * *

До «Олекси» [Воробець Ф.].
Від 3 вересня 1945 р.

Йдеться про зв'язок.

Вилучено в «Енея» [Олійник П.].

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 48139, арк. 188а (конверт), арк. 37. Копія, машинопис; арк. 38. Оригінал, рукопис.

Раніше документ зберігався в: ГДА СБ України, м. Тернопіль, спр. 31997, арк. 188 (конверт), внутр. арк. 38.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Київ; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 136–137.

* * *

[Адресат не вказаний].
Від 20 вересня 1945 р.

У фрагменті листа йдеться про кадрові перестановки у ПСК, реформу структури місцевих військових підрозділів УПА, очищен-

ня їх від ворожих чинників. Згадуються: «Далекий» [Янишевський С.], «Роман», «Олекса» [Воробець Ф.], «Вовк». Констатується, що у липні–серпні 1945 загинули «Терейко»-«Немо», «Біла», Козяр Микола, «Уляна», «Зінько» та інші.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 15. Засвідчена копія, машинопис.

* * *

До «Модеста» [Коренюк В.].
Від 3 жовтня 1945 р.

Міститься прохання допитати «Люду» [Л. Фоя?] і після цього спрямувати її до «Олекси». Автор листа погоджується на те, щоб адресат прочитав грипс до «Романа». Також згадуються: «Бас», «Білявий», «Бойко», «Данило», «Христя». Міститься також прохання, щоб «Галя» розтиражувала «Конституцію». Автор листа наказує надати йому відомості про «Деркача» [Кирик-Петрук В.].

Оригінал листа був вилучений 19.07.1946 р. працівниками МДБ біля хут. Вільхівка Здолбунівського р-ну Рівненської обл. у ліквідованого командира УПА-Південь «Гармаша».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.). спр. 3, арк. 286 (конверт). Оригінал, рукопис. Текст згасає.

* * *

До «Модеста» [Коренюк В.].
[Жовтень 1945 р.].

Автор листа пропонує розпочати чищення почоту «Романа» [Олійник П.] від ворожих чинників, після чого почет має бути спрямований «на південь для перевезення цукру та ліків». Залучити до цього рекомендує «Олексу». Перераховуються залишки пропагандистської літератури. Згадуються: «Василь», «Ромцьо», «Тарас», «Тихий», «Чуб» та ін.

Оригінал листа вилучено 19.07.1946 р. працівниками МДБ біля хут. Вільхівка Здолбунівського р-ну Рівненської обл. у ліквідованого командира УПА-Південь «Гармаша».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 286 (конверт). Оригінал, рукопис. Текст згасає.

* * *

До «Степана».
Від 7 листопада 1945 р.

Автор листа інформує, що з 10 листопада С. Янишевський-«Далекий» перестає бути членом проводу ПСК «Одеса» з огляду на засилля в тому терені ворожих чинників і неспроможність організаційного активу до їхньої нейтралізації. У разі опору з боку С. Янишевського, автор документа пропонує адресатові прибути на зустріч. Коли С. Янишевський відмовиться, його слід розстріляти, резюмується у листі.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 286 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 7 листопада 1945 р.

Адресат повідомляється, що до 20–30 листопада він має перейти у підпорядкування проводові ПЗК «Москва» з охоронцями та двома кулеметниками.

Оригінал листа був вилучений 19.07.1946 р. працівниками МДБ біля хут. Вільхівка Здолбунівського р-ну Рівненської обл. у ліквідованого командира УПА-Південь «Гармаша».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 286 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

До «Гордія» [провідник Ковельської округи].
Від 7 листопада 1945 р.

Адресатові доводиться до відома, що до нього скоро прибуде «Роман». Останньому потрібно передати всю повноту влади до моменту прибуття к-ра «Максима» [Литвинчук І.]. Оригінал документа було вилучено в «Енея» [Олійник П.].

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 3, арк. 198. Копія. Переклад російською мовою, зроблений невідомим.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Київ; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 138.

* * *

До «Романа» [Олійник П.].
Від 7 листопада 1945 р.

Міститься подяка за проведення на належному рівні річниці 1 листопада. Автор листа радить адресату зконтактуватися з «Данилом» [Ковтонюк М.]. Також міститься прохання надіслати звіт до кінця листопада 1945 р.

Оригінал документа було вилучено у «Енея» [Олійник П.].

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 3, арк. 198. Копія. Переклад російською мовою.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Київ; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 138–139.

* * *

До «Олекси» [Воробець Ф.].
Від 9 листопада 1945 р.

У листі автор наказує прибути з «Василем» [Гудзоватий П.?] до нього, «Далекого» [Янишевський С.] з собою не брати, кінноту відпустити в рейд на два дні.

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 48139, арк. 188а (конверт), арк. 68. Оригінал, рукопис.

* * *

До «Костя» [заступник Козака М.].
Від 28 листопада 1945 р.

Міститься прохання не інформувати «Далекого» [Янишевський С.] про написання «Т.» [мабуть, «Тарасом»] наказу стосовно його звільнення з посади члена проводу ПСК «Одеса». Також автор просить «Костя» прибути до нього разом з «Олексою» [Воробець Ф.], а керівником підпілля тимчасово призначити «Василя» [Гудзоватий П.]. Пропонується усі місцеві підрозділи УПА через небезпеку, що насувається, спрямувати «на північ». Також згадуються «Архип» [Дудар Я.], «Мітька».

Документ цитується в оглядовій довідці МДБ від 18.07.1946 р. з агентурної справи «Приречені», яку працівники НКВС–НКДБ завели на ПСК «Одеса».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 92–93. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Романа» [Олійник П.].
Від 1 грудня 1945 р.

Засуджено самочинне видання «Озоном» — колишнім сотенним куреня УПА «Ломоноса» — листівки на Дубенщині [Рівненська обл.]. Міститься прохання підпорядкувати підрозділ УПА «Ольхи» керівництву ПСК «Москва». Обговорюється також поїздка командира «М» [Литвинчук І.]. Автор добре відгукується про звіт з Деражненського району [Рівненська обл.].

Оригінал документа було вилучено у «Енея» [Олійник П.].

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 35–39. Чернетка, рукопис; ф. 13, спр. 372, т. 3, арк. 195–198. Фрагмент копії, машинопис. Переклад російською мовою.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Київ; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 140–145.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 4 грудня 1945 р.

Автор документа просить адресата підпорядкуватися [провіднику ПСК «Одеса»] «Олексі», підготувати звіти про свою діяльність у 1944 і 1945 рр. Згадуються: «Модест» [Коренюк В.], сотник «Вовк».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 23. Копія, машинопис; арк. 24. Копія.

* * *

До «Олекси» [Воробець Ф.], «Вовка», «Василя» [Гудзоватий П.].
Від 5 грудня 1945 р.

Міститься вказівка підпорядкуватися «Модестові» [Коренюк В.].

Фрагмент листа цитується у оглядовій довідці від 18.07.1946 р. з агентурної справи «Приречені», яку працівники НКВС–НКДБ завели на ПСК «Одеса».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 93. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

[Адресат не вказаний].
Грудень 1945 р.

Міститься жорстка критика «Далекого» [Янишевський С.]. Його звинувачено у опозиційних настроях, підбурюванні проводу ПСК «Одеса» проти проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ, а також у тому, що він не виконав наказу «Охріма» [Клячківський Д.] про знищення кількох «східняків», припинив роботу СБ ПСК упродовж квітня–жовтня 1945 р.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 16. Засвідчена копія, машинопис.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Воробець Ф.].
[Дата не вказана]. [Кінець 1945 р.].

Автор документа застерігає адресата, аби той берігся від можливих провокацій радянських чинників за участю С. Янишевського-«Далекого», «Романа», «Левадного» та ін.

Фрагмент листа цитується у довідці з агентурної справи «Приречені», яка була заведена радянськими спецслужбами на ПСК «Одеса» у 1946 р.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 2, арк. 94. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «друга провідника» [Арсенич М.].
Від 30 квітня 1946 р.

Автор, будучи референтом СБ, нарікає на те, що не зумів попередити смерть провідника ОУН(Б) на ПЗУЗ «Охріма», його наступника «Вереса»-«Архипа», а також свого найкращого друга «Модеста» [Коренюк В.]. Він повідомляє, що «усю зиму» переховувався з провідником «Л.» [Кук В.]. Обіцяє назбирати і надіслати дані про «Мітлу». Обговорюється справа агента «Тарана» [Захаржевського]. Міститься прохання оцінити діяльність «Далекого» [Янишевський С.].

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 94–94 зв. Оригінал, рукопис.

* * *

До «друга провідника» [Арсенич М.].
Від 15 червня 1946 р.

Автор описує документи, які надсилає: біографічні дані «Модеста» [Коренюк В.], грипси «Терешка»-«Зимного» [Костецький С.] і референта СБ Тучинського р-ну «Труби» [Усачу П.?], загублені документи Ратнівського УНКВС. Також роз'яснюються обставини загибелі «Модеста», «Дуба» (вересень 1945 р., Теремнівський р-н Волинської обл.) і провідника Клеванського р-ну «Вуйка». За спостереженням автора, у складі проводу ПСК «Одеса» перебуває багато радянських агентів.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 18, арк. 23–28 зв. Оригінал, рукопис.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Київ; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 151–153.

* * *

До «провідника».
Від 5 липня 1946 р.

Повідомляється про обставини та загибель 05.06.1947 р. «Шелеста», а також неназваного керівника одного з кущів.

Інші автори цього листа: А. Маєвський-«Уліян», «Косар».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 275. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, здійснений нач. одного з відділень Упр. 2-Н МДБ УРСР, капітаном Винниченком.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 18 липня 1946 р.

Міститься авторський аналіз діяльності ОУН(Б) і УПА на Волині та Поліссі у 1943–1945 рр. Автор дорікає адресатові, що той самочинно створив самопроголошений провід «Одеса» після нещасного випадку з провідником істинного проводу «Одеса» «Олексою» і внаслідок загибелі заступника «Олекси» «Василя».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 2 (Додаток), арк. 287 (конверт).

Опубл.: *Роман Шухевич у документах радянських органів державної безпеки (1940–1950)* / Богунов С. та ін. (ред. рада), Сергійчик В. та ін. (упор.). – Київ, 2007. – Т. 2. – С. 53–58. Упорядники цього збірника помилково ототожнили автора цього листа, захованого під псевдонімом «Чупринко», з Романом Шухевичем — носієм псевдоніма «Чупринка».

* * *

До «Ріти».
Від 20 липня 1946 р.

Міститься вказівка залишатися і надалі у терені «Артема». Там «Данило» надасть для адресатки зброю «Галі», обіцяє автор листа. Згадується похресниця автора «Міля».

Документ був уміщений у зошиті копій листів М. Козака-«Луки» й І. Литвинчука-«Давида», якого вів М. Якимчук із 1946 р. Виявлений 29.07.1947 р. працівниками МДБ у криївці М. Якимчука у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, рукопис.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Якимчук М.].
Від 10 серпня 1946 р.

Автор листа повідомляє, що позбавляє адресата будь-яких «оунівських прав».

Документ був вилучений органами МДБ 29.07.1947 р. з криївки Миколи Якимчука-«Данила» у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, рукопис.

* * *

До «Юрка» [Яковлів Я.?], «Сівача» [Кобринович В.], «Чорногуза» [Беднарчик Ю.].
Від 12 серпня 1946 р.

Йдеться про створення оновленого проводу [ПСК «Одеса»].

Документ було вилучено радянськими спецслужбами у вбитого к-ра куреня УПА В. Кобриновича-«Сівача».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 286 (конверт). Рукописна копія. Переклад російською мовою.

Згадка про лист опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Київ; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 155.

* * *

До «друга провідника».
Від 22 серпня 1946 р.

Автор анонсує зміст пакета № 4 за 1946 р., який надсилає: документи колишнього референта СБ ПСК «Одеса» С. Янишевського («Далекий») і його прихильників («Грицько», «Зінько» [Кроль І.]), біографії «Мітли» [Присяжнюк О.], «Мирона» [Затовканюк Ф.], «Пташки» [Затовканюк С.], «Федося» [Гаврилюк М.?], протоколи допитів кількох осіб. Повідомляється про загибель референтів осередків СБ на ПЗУЗ — «Мирона» і «Федося».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 18, арк. 21–22 зв. Оригінал, рукопис.

ЦДАВО України, ф. 3838, оп. 1, спр. 87а, арк. 70–71. Копія, рукопис. Переклад російською мовою.

Оригінал опубл.: *Літопис УПА*. Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 157–158.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 25 серпня 1946 р.

Обговорюється розкольницька діяльність самопроголошеного проводу «Одеса». Відтак, адресата названо «сліпим знаряддям темних духів». Йому рекомендується добровільно відійти від організаційних справ. Згадуються: «Кочегар» [Кук В.], «Охрім» [Клячківський Д.] та ін.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 4, т. 1, арк. 43 (конверт). Оригінал, рукопис. Текст згасає. Документ у кількох місцях пропечений вогнем; ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 101. Копія, машинопис.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1149–1150.

* * *

До «друзів» [члени проводу ПСК «Одеса»?].
Серпень 1946 р.

Автор інформує провідний актив, що за узгодженим з «Варкою» [Скаб Я.] планом розпочнеться поповнення ПСК «Одеса» кадрами. Також міститься вказівка зробити селекцію того членства, яке ще залишилося, підготуватися до зими, звести до мінімуму пересування тереном, закріпити чинність системи зв'язку. Автор документа також прямо наказує ліквідувати «розкольника» С. Янишевського-«Далекого».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, арк. 411-416. Копія, машинопис. Переклад російською мовою; оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 286 (конверт). Копія, рукопис. Текст згасає.

* * *

До «Ненаситної» [Скаб Я.].
Від 21 вересня 1946 р.

Дається вказівка тиражувати на циклостилі комунікат проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ у справі «розкольника» С. Янишевського-«Далекого» (автор вважає його ворожим агентом). Рекомендується не вступати у полеміку з «Далеким», а всі його листівки передавати автору листа.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 286 (конверт). Копія, рукопис.

* * *

До «Деркача».
Від 14 листопада 1946 р.

Автор просить виготовити 1 тис. копій неназваної надісланої листівки. Також пропонується тиражувати листівку «З Різдвом Христовим».

Документ цитується в оглядовій довідці МДБ від 05.03.1948 р. про агентурну справу № 274 «Північні».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 248. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 26 листопада 1946 р.

Автор листа відкидає звинувачення адресата у причетності до убивства к-ра УПА–Північ Д. Клячківського-«Клима Савура». Зауважує, що не уважає адресата членом ОУН із серпня 1946 р. Згадується загибель активу проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ у грудні 1945 р. – на поч. 1946 р. — «Вереса», «Сотника». Також автор листа просить надалі називати його «Чупринко», а не «Чупринка».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 119–120. Завірена копія, машинопис.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1160–1163.

* * *

До «Данила» [Якимчук М.].
Від 30 листопада 1946 р.

Автор листа звертається до сумління адресата (попри те, що той відмовився підпорядковуватися) і просить його надати «Деркачеві» речі, які той одержав від «Зимного». Документ уміщений у зошиті копій листів М. Козака-«Луки» й І. Литвинчука-«Давида», якого вів М. Якимчук із 1946 р.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, рукопис.

* * *

До «друга провідника» [Арсенич М.].
Від 8 грудня 1946 р.

Лист з різних організаційних питань. Автор дякує за підкріплення кадрами СБ. Він дякує за нагородження Золотим Хрестом заслуги. Обіцяє надіслати некролог про загибель «Мітли» [Присяжнюк О.]. Висловлює жаль, що свого часу написав комунікат у справі «Далекого» [Янишевський С.]. Описує про загибель 18.10.1946 р. на Крем'янеччині «Діброви». На думку автора листа, можливо на практиці поширити вплив тимчасового проводу ПСК «Одеса» на усю підзвітну територію. Він просить роз'яснити, яким чином здійснюється судоустрій ОУН.

Оригінал листа був вилучений 15.09.1947 р. працівниками МДБ у Золочівському р-ні Львівської обл. з ліквідованого пункта зв'язку В. Кука.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 7, т. 1, арк. 273-276. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «друга провідника» [Кук В.].
Від 8 грудня 1946 р.

Автор констатує, що дещо погарячкував, звільнивши «Далекого» [Янишевський С.], «Зимного» і «Тараса» з ОУН(Б), тому що невірно витлумачив «Правильник судівництва в ОУН». Він заявляє, що сам не причетний до замаху на життя «Далекого» — це зробив «Кватиренко» [Яковлів Я.]. На його думку, між керівництвом самопроголошеного проводу «Одеса» (кер. — Янишевський С.) і легендованим проводом «СУЗ» під кер. «Тарана» [Захар-

жевський М.] є чимало спільного — усі важливі справи контролює ворожа агентура. Також автор листа інформує про знищення провідних активістів проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ у грудні 1945 р. Згадуються інші повстанці: «Білявий», «Сторчан» [Степчук О.], «Еней» [Олійник П.], «Орленко» та ін.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 122–129. Оригінал.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Київ; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 162–176.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 25 квітня 1947 р.

Міститься прохання повідомити, чи надійшов лист в.о. генерального судді ОУН(Б) «Верховинця» у справі «Ярослава» — підлеглого «Далекого» [Янишевський С.]. Кур'єри організаційного референта проводу ОУН(Б) чекатимуть на відповідь, запевняє автор листа.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), 92. Оригінал, рукопис. Текст згасає, пошкоджений вологою.

* * *

До «Данила» [Якимчук М.].
Від 8 травня 1947 р.

Автор листа дорікає адресатові, чому той вирішив покинути ОУН(Б). Водночас автор застерігає, що до суду адресат мусить виконати низку важливих доручень.

Документ уміщений у зошиті копій листів М. Козака-«Луки» й І. Литвинчука-«Давида», якого вів М. Якимчук із 1946 р. Був вилучений 29.07.1947 р. працівниками МДБ з криївки «Данила» у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, рукопис.

* * *

До «друга провідника» [Кук В.].
Від 10 травня 1947 р.

Автор повідомляє, що одержав пошту за грудень 1946 р. і квітень 1947 р. Висловлює жаль з приводу смерті «Михайла» [Арсенич М.], інформує про загибель 17.04.1947 р. у надрайоні «Гора»

провідника «Аскольда», а також згадує про загибель 01.05.1947 р. провідника Мізоцького р-ну «Віктора». Висловлюється намір зустрітися з «М.» — провідником терену «Лис». Наводяться нові подробиці у справі «Далекого» [Янишевський С.]. Критикувався підручник з української мови П. Тичини за велику кількість запозичень з російської мови.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 49, арк. 245–248. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, здійснений 15.09.1947 р. нач. відд. Упр. 2-Н МДБ УРСР Єлізаровим; спр. С-7736, т. 2, арк. 8–11. Переклад російською мовою.

* * *

До «Вороного» [Андрощук М.].
Січень 1949 р.

Автор листа просить виготовити йому 5–10 тис. відбитків з кліше провідника С. Бандери, а також до 5 тис. відбитків гасла «Воля народам, воля людині» від імені міфічної «типографії ОУН ім. Клима Савура». Повідомляється про смерть «Ігоря», «Дуба», «Спадуна» та ін.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 16, т. 1, арк. 89– 89 зв. Засвідчена копія, машинопис. Переклад російською мовою, здійснений оперуп. 2 відділення відділу 2-Н УМДБ Рівненської обл. Гненюком.

* * *

Згадки про листи від Козака Миколи

До «Верещаки» [Воробець Ф.].
Від 5 грудня 1945 р.

Наказується для «Василя», «Вовка», «Олекси» підпорядкуватися «Модестові», котрий нещодавно прийшов у терен.

ГДА СБ України. ф. 2, оп. 56 (1953), спр. 9, т. 1, арк. 93. Копія, машинопис. Переклад російською мовою; арк. 157–158.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 18 липня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 155.

* * *

До «Данила» [Якимчук (Колтонюк) В.].
Від 10 серпня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 156.

КОРЕНЮК ВАСИЛЬ

[«Модест», «Палій»]

(1919, с. Уїздці Здолбунівського р-ну Рівненської обл. – грудень 1945, с. Романів Луцького р-ну Волинської обл.)

Навчався у Львівській гімназії. У 1938–1939 рр. викладав фізкультуру в школі с. Кунин Здолбунівського р-ну, керував драматичним гуртком. Одружився з донькою священика Вірою Федотовою (1939 р.). Підтримав встановлення радянської влади на Волині. У 1941 р. був мобілізований до РСЧА. Потрапив у німецький полон. У 1944 р. — заст. шефа відділу військової розвідки ВО «Богун» ОУН(Б) на ПЗУЗ. Учасник Гурбівського бою. У 1945 р. — референт СБ і член проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ. Загинув у грудні 1945 р. у бою з підрозділом ВВ НКВС із спецгрупою на чолі з керівником зв'язку Луцької округи ОУН(Б) Й. Кравчуком-«Твердим». Сотник контррозвідки УПА від 12.12.1945. Нагороджений Срібним Хрестом Заслуги посмертно.

* * *

До «Верещаки» [Воробець Ф.].
Від 28 листопада 1945 р.

В. Коренюк повідомляє, що С. Янишевський-«Далекий» хотів на нього вчинити замах. Коли замах не вдався, обізвав агентом і попросив їхати геть. Також у листі автор рекомендує адресатові «розробити» заступника С. Янишевського — «Ореста».

Копія листа наводиться у записці невідомого працівника УНКВС у Рівненській обл. заступнику начальника УББ НКВС УРСР підполковника Задої (точна дата не встановлена). Документ був підшитий в агентурну справу «Болото» у 1946 р.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8978, ч. II, арк. 53–54. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

КОРОЛЮК ВІРА

[«Мар'яна», «Христя»]

(1920, с. Княгинин Луцького р-ну Волинської обл. –
17.01.1954, с. Буцин Старовижівського р-ну Волинської обл.)

Дружина провідника Луцької округи ПЗК «Москва» О. Савири. Станом на 1949 р. була його машиністкою.

* * *

До «п.» [Литвинчук І.].
Від 21 жовтня 1949 р.

Авторка інформує, що отримала наказ відійти з «Антоном» [Римарчук Д.] з місця постою. Однак виконати його не може, оскільки лікує «Н.» [Савира О.]. Просить поставитися до цього з розумінням і посприяти у пошуку необхідних ліків. Також йдеться про недовіру підпільників провіднику «Н.» [Савира О.].

Оригінал документа був вилучений працівниками УМДБ Волинської обл. 21.11.1949 р. під час ліквідації «Романа» [Ступачинський І., зв'язковий] на мертвому пункті зв'язку «Пчола» [пункт зв'язку проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ, територія Коритницького лісу (Локачинський, Горохівський р-ни Волинської обл.)].

Цитується у спецповідомленні про ліквідацію «Романа» в.о. начальника УМДБ Волинської обл. полк. Будкіна заступнику нач. упр. 2-Н МДБ УРСР полк. Шорубалці (від 25.11.1949 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 17, т. 2, арк. 292. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

КРОЛЬ ІВАН

[«Зінько», «Клим», «Чорнота»]

(1918/1920, с. Великі Селища Березнівського р-ну Рівненської обл. –
13.05.1951, біля с. Корчин Деражненського р-ну Рівненської обл.).

Сільський учитель. Був слухачем педагогічних курсів у Костополі на Рівненщині. 1941–1942 рр. — учитель в с. Соснівка. У роки німецької окупації працював у поліції. Від 1943 р. — член ОУН(Б). У 1944 р. — провідник Людвипільського р-ну, к-р одного з підрозділів УПА. У 1945 р. — провідник Костопільського надрайону. У

1946 р. — організаційний референт самопроголошеного проводу краю «Одеса». Очолив цей провід після арешту С. Янишевського. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою старшого оперуповноваженого відділу 2-Н УМДБ Рівненської обл. кап. Печонкіна.

* * *

До «Ярослава» [Берник І. референт СБ Костопільського надрайону].
Від 26 квітня 1947 р.

Автор просить адресата наказати «Крукові» й «Василеві» прискорити ліквідацію станиць радянських винищувальних батальйонів у селах Костопільського р-ну.

Оригінал документа був вилучений працівниками МДБ 27.04.1947 р. у ліквідованого референта зв'язку Костопільського надрайону О. Таргонія-«Марка». Переклад російською наводиться у повідомленні невідомого працівника МВС для невідомого працівника ЦК КП(б)У про ліквідацію референта зв'язку Костопільського надрайону О. Таргонія-«Марка» (від 10.05.1947 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 39 (1953 р.), спр. 5, арк. 86. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Ярослава» [Берник І., референт СБ Костопільського надрайону].
Від 26 квітня 1947 р.

Наказується підробити документи для «Голуба», «Юри» та «Яструба» і разом з ними легалізуватися «на сході».

Оригінал документа був вилучений працівниками МДБ 27.04.1947 р. у ліквідованого референта зв'язку Костопільського надрайону О. Таргонія-«Марка». Переклад російською наводиться у повідомленні невідомого працівника МВС для невідомого працівника ЦК КП(б)У про ліквідацію референта зв'язку Костопільського надрайону О. Таргонія-«Марка» (від 10.05.1947 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 39 (1953 р.), спр. 5, арк. 87. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Грицюк О., провідник Костопільського р-ну].
Від 26 квітня 1947 р.

Міститься вказівка ліквідувати станиці радянських винищувальних батальйонів у Рокитному та ін. населених пунктах.

Оригінал документа був вилучений 27.04.1947 р. працівниками МДБ у ліквідованого референта зв'язку Костопільського надрайону О. Таргонія-«Марка». Фрагмент копії цитується у повідомленні невідомого працівника МВС для невідомого працівника ЦК КП(б)У про ліквідацію референта зв'язку Костопільського надрайону О. Таргонія-«Марка» (від 10.05.1947 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 39 (1953 р.), спр. 5, арк. 87. Фрагмент копії. Машинопис.

* * *

До «командира» [Янишевський С.].
Від 19 червня 1947 р.

Автор звітує про перебування у Тучинському р-ні на Рівненщині. Також констатовано, що у с. Дроздів роззброєно радянських «істребків». Радянська влада організувала провокаційну групу псевдобандерівців, пригнічує заможних селян, запроваджує кругову поруку і готує списки кандидатів на переселення до Сибіру, зазначається у документі. Згадуються повстанці: «Данько», «Мусій», «Сухий».

Оригінал документа був вилучений 08.07.1947 р. працівниками МДБ у затриманої кур'єрки в Пустомитському лісі біля с. Собівка Горохівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 4, т. 1, арк. 366-368. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «командира» [Янишевський С.].
[Дата не вказана]. [Літо 1947 р.].

Йдеться про обстріл «Василя» радянськими військовиками у Рогалевському лісі і загибель «Медведя». Автор висловлює сумнів у тому, що лист, який надійшов від «Ярославенка», справжній. Міститься прохання прорецензувати дві статті до липневого номера неназваної повстанської газети.

Оригінал документа був вилучений 08.07.1947 р. працівниками МДБ у затриманої кур'єрки в Пустомитському лісі біля с. Собівка Горохівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 4, т. 1, арк. 364-365. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Литканюка» [комендант ВОП-у при проводі Сарненського надрайону ОУН(Б)].
Від 27 жовтня 1947 р.

Автор інформує про встановлення зв'язку з керівництвом ОУН(Б) на УЗ. Схвально оцінює роботу ПСК «Одеса». Засуджує діяльність «Смока» [Козак М.]. Також автор листа обіцяє, що згодом опише події більш розгорнуто у комунікаті.

Оригінал документа був вилучений 07.11.1947 р. працівниками МДБ у ліквідованого коменданта ВОП Сарненського надрайону «Литканюка». Копія наводиться у повідомленні нач. УМДБ Рівненської обл. полк. Шевченка до міністра МДБ УРСР С. Савченка про ліквідацію коменданта ВОП Сарненського надрайону «Литканюка» (від 27.11.1947 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 39 (1953 р.), спр. 6, арк. 315–316. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Василя» [Грицюк О., провідник Костопільського р-ну].
Від 1 листопада 1948 р.

Висловлюється подяка за надані 500 крб., надісланий звіт про діяльність у р-ні упродовж вересня 1948 р. Автор листа рекомендує як готуватися до настання зими. Звертає особливу увагу на дотримання конспірації. Також міститься наказ про необхідність розбити збройні боївки на малі групи (по 2–3 чол. у кожній) і розмістити їх по криївках.

Оригінал документа вилучено працівниками МДБ 29.11.1948 р. під час ліквідації О. Грицюка-«Василя» у Суському лісі біля с. Соломка (Рівненська обл.). Переклад російською наводиться у повідомленні нач. УМДБ Рівненської обл. полк. Шевченка до заступни-

ка міністра МДБ УРСР ген.-майора Дроздова про ліквідацію провідника Костопільського р-ну О. Грицюка-«Василя» (від 03.12.1948 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 41 (1953 р.), спр. 6, арк. 91–92. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

Згадки про листи Кроля Івана

До «Сівача» [Кобринович В.].
Від 18 квітня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 140–145.

КРУТІВ ФЕОДОСІЙ

[«Завзятий»]

(1914, с. Малий Житів Рівненського р-ну Рівненської обл. – 26.06.1947, с. Великий Житин Рівненського р-ну Рівненської обл.)

Станом на 1942 р. — член ОУН(Б). 1945–1947 рр. — політичний референт Олександрійського р-ну. Загинув у бою з опергрупою Олександрійського РВ МДБ.

* * *

До «Бориса» [Павлюк Б.?].
Від 14 серпня 1945 р.

Автор листа просить адресата приїхати на зустріч і обговорити справу щодо криївок. Також він пояснює, чому раніше не надіслав гроші.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 1, т. 1, арк. 57. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

КУДРА ВОЛОДИМИР

[«Бурлака», «Заграва», «Орест», «Роман», «Старий», «ТМР»]

(1922, с. Малий Омеляник (Боголюби) Луцького р-ну Волинської обл. – 08.07.1955, с. Сушки Баранівського р-ну Житомирської обл.)

З бідної селянської родини. Закінчив Луцьку семирічку (1937 р.), курси садівників-городників, педагогічні курси (1940 р.). Працював на Луцькій авторемонтній базі. Від 1939 р. — член ОУН. До 1941 р. очолював один з кущів у Луцькому р-ні. У роки німецької

окупації — член «Січі», «Господарської служби України». На нелегальному положенні — з березня 1943 р. як чотовий першої сотні УПА ім. Коновальця. У складі групи УПА «Тютюнник» брав участь у пропагандистських рейдах теренами Житомирської і Кам'янець-Подільської (зараз — Хмельницької) обл. З березня 1944 р. — воює за УПА на Холмщині. Восени 1944 р. був призначений С. Янишевським «комендантом бойових груп на СУЗ». Очолював проводи Малинського р-ну (березень–травень 1945 р.), теренів «Роздоріжжя» (Північна Житомирщина), «Плацдарм» (Північна Київщина). Повернувся на ПЗУЗ у червні 1945 р. Від 1947 р. — член ПСК «Одеса». Упродовж 1945–1955 рр. — учасник багатьох рейдів на СУЗ. Загинув у бою з чекістсько-військовою групою.

* * *

До «Томи» [Янишевський С.].
Від 8 червня 1947 р.

Йдеться про діяльність радянської влади на території, де перебуває автор. [Мабуть це ПЗК «Москва», тому що автором листа зазначено, що він прибув до «Максима», а це псевдонім провідника ПЗК Литвинчука І.]. «Дніпро» досі не може знайти собі місце для безпечного постою, зазначається у документі. Повідомляється і таке: «Дем'ян» виїхав, взявши з собою 21 тис. карб.». Автор згадує, що працівники НКВС заарештували його дружину, але згодом відпустили.

Оригінал документа вилучено органами МДБ 08.07.1947 р. у арештованої кур'єрки ОУН(Б) у Пустомитському лісі біля с. Собівка Горохівського р-ну Волинської обл. Фрагменти наводяться у доповідній записці від 21.07.1947 р. з агентурної справи «Приречені».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 4, т. 1, арк. 359. Копія фрагментів, машинопис.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Швед Л., провідник Рівненського р-ну].
[Дата не вказана]. [Від 22 серпня 1947 р.].

Автор зобов'язує адресата взяти під свою опіку навчальний процес нових підпільників.

Оригінал листа вилучено працівниками МДБ 01.12.1947 р. під час ліквідації Л. Шведа-«Маслюка» біля с. Корнин Рівненського р-ну Рівненської обл. Фрагменти цитуються у повідомленні нач.

УМДБ Рівненської обл. полк. Шевченка до міністра МДБ УРСР С. Савченка про ліквідацію проводу ОУН Рівненського р-ну (від 18.12.1948 р.).

ГДА СБ України. ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 41 (1953 р.), спр. 6, арк. 147. Копія фрагментів, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Швед Л., провідник Рівненського р-ну]. [Дата не вказана]. [Від 6 вересня 1947 р.].

Повідомляється, що адресатові надсилаються навчальні розробки — «Конспіративний вишкіл» і «Пропагандистський вишкіл». Наказано використовувати їх у навчальному процесі підпільників. Проводу ПСК «Одеса» нещодавно вдалося зв'язатися із керівництвом ОУН(Б) на УЗ.

Оригінал листа був вилучений працівниками МДБ 01.12.1947 р. під час ліквідації Л. Шведа-«Маслюка» неподалік с. Корнин Рівненського р-ну Рівненської обл. Фрагменти цитуються у повідомленні нач. УМДБ Рівненської обл. полк. Шевченка до міністра МДБ УРСР С. Савченка про ліквідацію проводу Рівненського р-ну (від 18.12.1948 р.).

ГДА СБ України. ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 41 (1953 р.), спр. 6, арк. 145–146. Копія фрагментів, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Швед Л., провідник Рівненського р-ну]. Від 11 березня 1948 р.

Адресата критикують за відсутність зв'язку та бездіяльність на території, підзвітній проводові Рівненського р-ну.

Оригінал листа вилучено працівниками МДБ 01.12.1947 р. під час ліквідації Л. Шведа-«Маслюка» неподалік с. Корнин Рівненського р-ну Рівненської обл. Фрагменти цитуються у повідомленні нач. УМДБ Рівненської обл. полк. Шевченка до міністра МДБ УРСР С. Савченка про ліквідацію проводу Рівненського р-ну (від 18.12.1948 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 41 (1953 р.), спр. 6, арк. 147. Копія фрагментів, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «258» [Литвинчук І.].
Травень 1952 р.

З'ясовано обставини загибелі «Гонтаря», «Мирона» і «Юрка». Йдеться про ліквідацію органами МДБ криївки. Міститься прохання повідомити про долю «Вусатого», налагодити з ним кур'єрський зв'язок. Автор листа також просить надіслати йому пропагандистський матеріал «Шовіністичне запаморочення і русифікаційна горячка більшовицької імперії».

Оригінал документа був вилучений 20.08.1952 р. працівниками МДБ під час проведення спецоперації з ліквідації керівника кур'єрської групи Б. Павлюка-«Кулемета» на хут. Пашуки Гощанського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2. (4 Упр.), оп. 4 (1959 р.), спр. 10, арк. 85–90. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «212».
Серпень 1952 р.

Автор документа описує враження від зимівлі і висловлює надію, що з адресатом буде зберігатися постійний зв'язок. Міститься прохання надіслати пропагандистський матеріал «Шовіністичне запаморочення і русифікаційна горячка московсько-большевицьких імперіялістів», а також спогади діячів визвольних змагань 1917–1921 рр. Констатується загибель «Гонтаря», «Мирона» і «Юри». Також йдеться про діяльність МДБ на Житомирщині, а також події в Грузії, де розкрито змову в ЦК Компартії.

Вилучений 20.08.1952 р. працівниками МДБ під час проведення спецоперації з ліквідації керівника кур'єрської групи Б. Павлюка-«Кулемета» на хут. Пашуки Гощанського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 4 (1959 р.), спр. 10, арк. 133 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

До «680» [Галаса В.].
Серпень 1952 р.

У листі йдеться про смерть «МД» [«Сафрон»]. Повідомляється про передачу провіднику інформаційного звіту про діяльність

ОУН на СУЗ. Висловлюється прохання передати вітання і вдячність до УГВР.

Документ був вилучений працівниками МДБ 20.08.1952 р. під час проведення спецоперації з ліквідації керівника кур'єрської групи проводу ОУН(Б) на УЗ «Кулемета» на хут. Пашуки Гощанського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2. (4 Упр.), оп. 4 (1959 р.), спр. 10, арк. 133 (конверт). Оригінал, рукопис. Текст згасає; ф. 65, спр. С-7736, т. 16, арк. 243–245. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заст. нач. відділу Упр. 2-Н МДБ УРСР кап. Свердловим.

* * *

До «КСН» [Маєвський А.].
Серпень 1952 р.

Автор радо приймає пропозицію про організаційне підпорядкування адресатові. З жалем пише про загибель підпільників («Гонтар», «Грицько», «Карпо», «Прохор») у травні 1952 р. За даними автора листа, кілька рот військ МВС перебувають у Потіївському, Малинському, Чоповицькому і Ємільчинському р-нах. Міститься прохання надіслати щось з художньої літератури.

Оригінал документа був вилучений 20.08.1952 р. у Гощанському р-ні Рівненської обл. у ліквідованого керівника кур'єрської ланки Б. Павлюка-«Кулемета» .

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-7736, т. 16, арк. 236–242. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заст. нач. відділу Упр. 2-Н МДБ УРСР капітаном Свердловим.

* * *

До «680» [Галаса В.], «КНС» [Маєвський Д.], «Олега» [Троцюк І.].
Червень 1954 р.

У листі вказується, що з моменту підпорядкування Д. Маєвському-«КНС» зустрічі з Б. Павлюком-«Борисом» не відбувалися. Згадуються підпільники: «Андрон», «Мала», «Конон», «Черешня», «Вусатий»

Документ надав для працівників МДБ 18.11.1954 р. заарештований А. Кисіль.

ГДА СБ України, ф. 2. (4 Упр), оп. 4 (1959 р.), спр. 9, арк. 121–123. Копія, рукопис. Переклад російською мовою.

До «680» [Галаса В.].
Серпень 1952 р.

Автор листа дякує за нагородження, а також просить передати привіт для керівництва УГВР. Документ був виявлений працівниками УМДБ Рівненської обл. у повстанця «Кулемета».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 26, арк. 170–171.

КУЗЬМА БОГДАН

[«А-38», «АВТ», «Борис», «Вугляр», «Гар», «Гонтар», «Е-13», «К-13», «К-18», «Кайдаш», «Кор», «Кора», «Кубайчук», «Міна», «Ор.», «ППШ», «Юрко», «АВТ», «113», «308», «987»]

(1918, Олеський р-н Львівської обл. – 15.08.1951, Бердичівській р-н Житомирської обл.)

У 1947–1950 рр. — керівник проводу ОУН(Б) «Поділля». У 1950 чи 1951 рр. за вказівкою В. Кука прибув на допомогу провідникові ОУН(Б) на ПЗУЗ В. Галасі. Влітку 1951 р. був відряджений на відновлення підпілля на СУЗ. Загинув під час бою з чекістсько-військовою групою.

* * *

До «СО/2».
Липень 1951 р.

Міститься вказівка виконати розпорядження, які усно має передати «Вавилонський».

Документ наводиться у повідомленні нач. УМДБ Рівненської обл. полк. Решетова до нач. упр. 2-Н МДБ УРСР полк. Шорубалки (від 08.05.1952 р.) як доказ смерті Б. Кузьми-«Кайдаша»-«Вугляра».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 99 (1954 р.), спр. 1, т. 4, арк. 290 (конверт), арк. 5. Фотокопія оригіналу, рукопис.

ЛИТВИНЧУК ІВАН

[«Давид», «Дубовий», «Дубовий М.», «Максим»]

(1917/1919, с. Бискупичі Руські [Нехвороща] Володимир-Волинського р-ну Волинської обл. – 18.01.1951, місц. біля с. Золочівка Демидівського р-ну Рівненської обл.)

Народився в сім'ї священика. Навчався у Тернопільській гімназії. Під час навчання у Крем'янецькій духовній семінарії в 1935 р. чи 1936 р. вступив до ОУН. У 1937–1939 рр. — політв'язень, зокрема сидів у Самборі в польській в'язниці. Після численних побоїв ледве не наклав на себе руки. У 1939–1941 рр. — орг. реф-нт проводу ОУН у Кракові. Очевидно, що там заприязнився із студенткою медицини Краківського ун-ту О. Балабушкою-Малецькою («Мотря»). Згодом нацисти її розстріляли у Києві, в Бабиному Яру. У 1941–поч. 1943 рр. — пров. Сарненської округи ОУН(Б) «Ворскла». Станом на травень 1943 р. – к-р І-ї групи УПА. У друг. пол. 1943–19.03.1944 рр. — к-р групи «Заграва». Брав участь у Гурбівському бою. З 01.08.1944 р.– к-р ГО «Завихост» (ЗГ УПА № 33). У 1944–1952 рр. — пров. ПЗК «Москва». У 1944 р. загін А. Трачука-«Ломоноса», що співпрацював з НКВС, заледве не знищив його з охороною. Певний час проживав з В. Галасою («Орлан»), його дружиною, секретаркою «Катериною», друкаркою «Ганною» у криївці в с. Полонка Луцького р-ну. Одружився із секретаркою «Катериною». У 1950–1951 рр. зазимував у криївці в будинку на одному із Золочівських хуторів. За першою версією, криївку, де зберігалася велика кількість пропагандистської літератури і зашифровані документи, в т.ч. пошта від В. Кука, виявила спецгрупа МДБ за допомогою провідника Луцького р-ну А. Сметани-«Антона», котрий постачав «Дубового» харчами. За іншою версією, донька господаря будинку розповіла місцевому міліціонеру про сховок. Спецзагін спробував «викурити» Литвинчука газовою гранатою. Тоді він підірвав себе і ще одного юнака. За третьою версією, застрелився (прострелив собі праву скроню). Полковник УПА від 19.01.1951. У січні 2007 р. на місці його загибелі відкрито пам'ятник. З 2009 р. ім'я «Дубового» присвоєно школі села Ниви Золочівські Демидівського р-ну Рівненської обл.

* * *

[Адресат не вказаний].
Від 1 березня 1945 р.

Автор документа призначає адресата заступником, наказує йому здійснювати усі поточні справи від свого імені. Рекомендуються методи диверсійної роботи: підрив мостів, залізничних колій, саботаж. Також міститься прохання у звітах звертати особливу увагу на міграцію цивільного українського населення. Автор листа має прибути із «Залісним» [П. Ковальчук], «Верховин-

цем», «Хвилею» й сотнею «Вовки» на раніше обумовлене місце. Йдеться про справу «Яворенка». Згадується «Шворний».

Оригінал документа був вилучений співробітниками МДБ УРСР 09.02.1947 р. у ліквідованого «Співака» з охорони П. Ковальчука-«Залісного».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 3, т. 1. арк. 155. Копія, машинопис. Фрагмент без початку. Переклад російською мовою, зроблений нач. 1-го відділення УББ УМДБ Волинської обл. мол. лейт. Лазаренком 28.02.1947 р.

* * *

До «Вадима» [референт пропаганди ПЗК «Москва»?].
Від 7 березня 1945 р.

Автор листа просить надати звіт про перебування на Холмщині. Повідомляється про загибель «Віталія» [організаційний референт ПЗК Матвійчук П.]. Також йдеться про те, що скоро до адресата приїде «Погідний».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 3, арк. 156. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений нач. 1-го відділення відділу ББ УМДБ Волинської обл. мол. лейтенантом Лазаренком 28.02.1947 р.

* * *

До «Опанаса» [Ковальчук П.].
[Дата не вказана]. [1945 р.].

Автор документа повідомляє, що вирушає на «чистку» підлеглого організаційного активу.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-7970, ч. II, арк. 56. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

[Адресат не вказаний].
Від 23 січня 1946 р.

Очільника самопроголошеного проводу «Одеса» С. Янишевського-«Далекого» названо «анархістом» і запідозрено у зв'язках з співробітниками МДБ. Автор також пише, що призначає своїм заступником з організаційних і військових справ «Юрка».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, арк. 406. Копія, рукопис. Переклад російською мовою.

До «провідника» [Кук В.?].
15 квітня 1946 р.

Автор листа звітує про ситуацію, що склалася у ПЗК «Одеса». Зокрема констатується, що наприкінці 1945 р. там припинилася збройна боротьба УПА, повстанці перейшли в підпілля. Критикується організаційний актив Холмщини. Подано перелік підпільників, які загинули у 1945 р.: увесь провід Брестської округи, також П. Олійник-«Еней», «Черник», «Крилач», «Борис», «Ярослав», «Циганка» та ін. Проаналізована діяльність радянської влади (винищувальні батальйони, ВЛКСМ, вивезення людей до Сибіру тощо).

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-7970, ч. II, арк. 113–124. Оригінал, рукопис. Перша частина документа; ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 2, арк. 319 (конверт). арк. 8. Оригінал, рукопис. Друга частина документа.

* * *

До «Бурого» [Салата М.].
Від 15 квітня 1946 р.

Автор листа просить допомоги у налагодженні зв'язку з провідником [Козак М.?], а також рекомендує постійно підтримувати контакт із М. Бондарчуком-«Стемидом». Висловлюється припущення, що член почоту І. Литвинчука С. Коваль-«Рубашенко» співпрацює з ворогами.

ГДА СБ України. ф. 2 (Упр. 2-Н). оп. 57 (1953 р.), спр. 3, арк. 224. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений нач. секретаріату УМВС у Волинській обл. майором міліції Березюком 13.05.1946 р.

* * *

До «Семена».
Від 12 липня 1946 р.

Зазначено, що помер П. Олійник-«Роман» (лютий 1946 р.). Автор пропонує адресатові зустрітися, щоб обговорити його нову організаційну посаду. Також міститься вказівка передати усіх козаків, підпорядкованих адресатові, к-ру «Миколі». Згадано псевдоніми: «Гордій» [Бондарчук, провідник Ковельської округи], «Бас», «Олесь», «Марк», «Ярош» [Савира О.].

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 17, т. 2, арк. 1 (конверт), арк. 99 (конверт). Оригінал, рукопис.

До «Данила» [Якимчук М.].
Від 14 вересня 1946 р.

Автор листа повідомляє, що не бажає, але мусить скликати Революційний трибунал для засудження адресата. Однак, зазначається у листі, трибунал буде скликаний лише після того, як автор дізнається про причину конфлікту між адресатом і провідником «Л.» [Кук В.].

Оригінал листа був виявлений 29.07.1947 р. працівниками МДБ у криївці М. Якимчука-«Данила» у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 181. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Сто» [Шухевич Р.].
Від 18 грудня 1948 р.

Йдеться про факт переговорів з польськими представниками («з панами») у Брестській окрузі. Міститься перелік документів та пропагандистської літератури, що надсилаються адресатові.

Оригінал документа був вилучений 08.02.1949 р. працівниками МДБ у с. Пітушків Млинівського р-ну Рівненської обл. під час спецоперації з ліквідації провідника ОУН(Б) на ПЗУЗ Миколи Козака-«Смока».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-7736, т. 3, арк. 145–146. Копія, машинопис.

* * *

До «1874» [Ковальчук П.].
[Дата не вказана]. [Початок 1949 р.].

Автор документа висловлює подив, чому адресат не вирушив до «456». Обговорюються схеми використання мертвого пункта зв'язку «МП» у подальшому. Також автор листа наказує адресатові зустрітися з «Пестером», А. Неверковцем-«Ільком», «Оксеном».

Документ є додатком до спецповідомлення невідомого працівника МДБ про ліквідацію референтури СБ ПЗК «Москва» (від 17.03.1949 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 17, т. 1, арк. 222. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

До «6293» [Кук В.].
Квітень 1949 р.

Переказуються обставини смерті П. Ковальчука-«Залісного». Констатується «кадровий голод» — оунівській мережі бракує підготовлених керівників. Подано інформацію про роботу проводу ПЗК «Москва». Зокрема, йдеться про протидію радянізації та процесам виселення цивільного населення з Волинської та Рівненської обл.

Частково зашифрований лист був вилучений органами МДБ 19.06.1949 р. під час ліквідації зв'язкового Золочівської округи Б. Кваса-«Мирона» у Золочівському р-ні Львівської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 17, т. 2, арк. 104 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

До «6293» [Кук В.].
[Дата не вказана]. [Літо 1949 р.]

Йдеться про стан і втрати націоналістичного підпілля у Брестській обл. Згадуються: «Шах» [провідник Кобринського надрайону, 29.04.1949 р.], «Єрмак» [провідник одного з районів], «Дворко» [провідник Дивинського району], «Оксана»-«Мавка» [провідниця мережі жіноцтва округи]. Принагідно зауважено, що разом з листом надається соціально-політичний огляд, укладений «Мефодієм» [«Богун», «1230», провідник Брестської округи].

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 4, арк. 270-272. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «6293» [Кук В.].
[Дата не вказана]. [Початок 1950 р.].

Автор повідомляє, що з 29.10 до 09.11. 1949 р. очікував на адресат на пункті зв'язку «44» [Березнянський р-н Ковельської округи]. Згодом, 12.11.1949 р., довідався від «11», що адресат вирушив на зимівлю в інше місце. Також у листі міститься критика стану організаційного зв'язку, висловлюється недовіра до роботи зв'язкового «Ориха».

Оригінал документа вилучено працівниками МДБ 24.08.1950 р. під час ліквідації пункту зв'язку проводу ПЗК «Москва» «Блок»,

який містився на присадибній ділянці мешканця с. Гірка Полонка Луцького р-ну Волинської обл. Килим'юка Пилипа.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 60 (1953 р.), спр. 17, арк. 342. Копія фрагменту, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Яроша» [Савира О.].
[Дата не вказана]. [Червень 1950 р.].

Автор просить підготувати пункти для свого переходу через місцевість, підконтрольну адресатові [Берестечківський р-н Волинської обл.?]. Також подана вказівка про збір розвідувальної інформації про сусідні території [Радехівський і Лопатинський р-ни Львівської обл.?].

Оригінал документа вилучено працівниками МДБ 24.08.1950 р. під час ліквідації пункту зв'язку проводу ПЗК «Москва» «Блок», який містився на присадибній ділянці мешканця с. Гірка Полонка Луцького р-ну Волинської обл. Килим'юка Пилипа.

Фрагмент листа цитується у доповідній записці нач. УМДБ Волинської обл. полк. Сидорова для нач. упр. 2-Н МДБ УРСР полк. Сараєва про результати оперативної роботи у справі «Центр» упродовж липня–вересня 1950 р. (від 16.10.1950 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5. арк. 19. Копія фрагменту, машинопис. Переклад російською мовою.

ЛІЩУК П.

[«Ярославенко»]

(1920 [?], с. Серби Ємільчинського р-ну Житомирської обл. — 14.11.1948, біля с. Більчаки Соснівського р-ну Рівненської обл.)

Станом на 1947 р. — к-р диверсійної боївки при проводі ПСК «Одеса». Загинув у бою з чекістсько-військовою групою.

* * *

До «командира» [Кріль І.].
Від 2 червня 1947 р.

Автор документа повідомляє адресата, що «Тарас» тому має передати звіт. Взамін просить надати харчі, навчальні матеріали і пропагандистську літературу.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 4, т. 1, арк. 363. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

ЛУЧКОВСЬКИЙ А.

[«Дніпро»]

У другій пол. 1945–1946 рр. — член самопроголошеного проводу «Одеса», планував диверсії.

* * *

До «Олекси» [Воробець Ф.].
Від 22 грудня 1945 р.

Автор листа відмовляється виконати розпорядження адресата, мотивуючи це тим, що є підпорядкований «Уліяну» [Маєвський А.].

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 48139, арк. 189 (конверт), арк.30–31. Оригінал, рукопис.

Згадка про лист Лучковського А.

До «друга командира».
Від 28 червня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 156.

МАЄВСЬКИЙ АНАТОЛІЙ

[«Гребля», «Данило», «Євтух», «Знаний», «Іліян», «Іно», «Йовта», «Карпо», «Сафрон», «Уліян», «Ульян», «77», «006», «127», «179», «257», «940»]

(1918, с. Кустин Рівненського р-ну Рівненської обл. – 1955, місц. біля с. Здовбиця Здолбунівського р-ну Рівненської обл.)

Випускник Рівненської української гімназії. Студент Познанської Політехніки. Член ОУН з 1938 р. У 1944–1945 рр. — політичний референт та референт СБ Рівненського надрайону ПСК ОУН(Б). 1945–1955 рр. — пров. Рівненської округи. У 1952–1955 рр. — заступник провідника ОУН(Б) на ПЗУЗ. Сотник УПА. Нагороджений Золотим Хрестом заслуги (1952 р.). Застрелився при спробі взяти у полон.

* * *

До «Ірчана» [Козак М.].
Від 27 жовтня 1945 р.

Автор просить адресата інформувати про новини і пояснює, чому не зможе прибути на зустріч 03.11.1945 р. Надалі просить підтримувати зв'язок через «Шелеста».

Оригінал документа був вилучений співробітниками НКДБ 13.12.1945 р. у Ківерцівському р-ні Волинської обл. під час ліквідації членів проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 54, арк. 402. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Сл-ря» [Беднарчик Ю.].
Жовтень 1949 р.

За даними автора, в червні 1949 р. «далеківець» І. Кроль-«Зінько» висловив готовність визнати легітимність членів підпілля ОУН(Б) на Волині. Автор документа закликає обережно ставитися до інших груп «далеківців», які вирішать у майбутньому повторити крок І. Кроля, але не давати цього їм знати. Слід зустрітися з І. Кролем, надати йому пропагандистську літературу і закликати до допомоги в тиражуванні листівок, резюмується у документі. Подана також інструкція для «Семена» про те, як правильно самому колоти собі уколи.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960 р.), спр. 9, арк. 172 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

До «Зінька» [Кроль І.].
Жовтень 1949 р.

Автор пояснює, що лист від 01.06.1949 р. під заголовком «Друже командир» написав новий наступник «Смока» [Козак М.] [на посаді провідника ОУН(Б) на ПЗУЗ]. Також автор листа наполягає на зустрічі, аби розпочати переговори для усунення конфлікту між проводами ОУН(Б) на ПЗУЗ і ПСК «Одеса». Згадуються: «Слюсар» [провідник Корецького надрайону («23 травня»)], «Слав», «Жучка».

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960 р.), спр. 10, арк. 3 (конверт). Оригінал, рукопис.

До «Віктора».
Листопад 1949 р.

Автор дорікає адресатові за бездіяльність на посаді керівника впродовж року. Вимагає негайно подати річний план роботи йому на розгляд. Також подано низку інструкційних вказівок щодо діяльності у зимово-весняний період 1949–1950 рр. Щоб «розшевелити» «Віктора», автор листа згадує успішну місію похідних груп, які сам спрямовував на СУЗ з метою легалізації.

Оригінал документа був вилучений працівниками МДБ 14.06.1952 р. на пункті зв'язку В. Галаси «Думка», що розміщувався на тер. Березнівського р-ну Рівненської обл., під час ліквідації члена проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ «М. Атома».

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960 р.), спр. 10, арк. 3 (конверт). Оригінал, рукопис; ф. 65, спр. С-7736, т. 16, арк. 187-188. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «АВТ» [Кузьма Б.].
Жовтень 1950 р.

Йдеться про смерть семи повстанців у Гощанському р-ні на Рівненщині, у т.ч. провідника цього р-ну. Повідомляється також, що адресат матеріали отримає із запізненням, оскільки ще немає зв'язкових від «Н» [Галаса В.]. Автор листа скаржиться, що відправив зв'язкових на зустріч, однак вона не відбулася.

Був вилучений працівниками МДБ 14.06.1952 р. на тер. Березнівского р-ну Рівненської обл. з криївки «М. Атома».

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960 р.), спр. 10, арк. 3 (конверт). Оригінал, рукопис. ф. 65, спр. С-7736, т. 16, арк. 179–180. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заст. нач. відділу упр. 2-Н МДБ УРСР капітаном Свердловим.

* * *

До «АВТ» [Кузьма Б.].
Листопад 1950 р.

Пояснюється, чому не відбулися дві зустрічі з адресатом — у жовтні та листопаді. Обговорюється справа «Ка…». Рекомендується надалі підтримувати зв'язок через пункти «О» та «Поліщук».

У верхньому правому куті документа вказана поштова адреса — «7150».

Оригінал документа був вилучений працівниками МДБ 14.06.1952 р. з криївки члена проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ «М. Атома» у Березнівському р-ні Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960 р.), спр. 10, арк. 3 (конверт). Оригінал, рукопис; ф. 65, спр. С-7736, т. 16, арк. 187–188. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Кори» [Кузьма Б.].
Липень 1951 р.

Йдеться про те, що Кук В. знаходиться у Рівненській обл. Подається звіт про стан підпілля на підпорядкованій авторові території (діяльність радянської влади, створення колгоспів, пропаганда, кадрові втрати). До листа доданий перелік з 38 пунктів пропагандистської літератури, перелічені критичні зауваження щодо її змісту.

Оригінал документа був вилучений працівниками МДБ 14.06.1952 р. на пункті зв'язку В. Галаси «Думка», що розміщувався на тер. Березнівського р-ну Рівненської обл. під час ліквідації члена крайового проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ М. Атома-«Степана».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-7736, т. 16, арк. 208–227. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заст. нач. відділу Упр. 2-Н МДБ УРСР капітаном Свердловим; спр. С-9079, т. 26, арк. 95, 155. Копія.

* * *

До «МН» [Прокопишин І.].
Вересень 1951 р.

Автор інформує, що розпочав використання нової копіювальної техніки для виготовлення пропагандистської літератури. Подає місце, час і пароль для проведення зустрічі. Висловлюється і обґрунтовується припущення, що «Оса» співпрацює з ворогом. Також йдеться про «Олега».

Оригінал документа був вилучений 06.11.1951 р. працівниками МДБ у ліквідованого провідника Подільського краю ОУН(Б) І. Прокопишина-«Бурлана».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-7736, т. 16, арк. 197–200. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заст. нач. відділу Упр. 2-Н МДБ УРСР капітаном Свердловим; спр. С-9079, т. 26, арк. 156. Копія.

* * *

До «Євгена» [Сорочинський Б., провідник одного з кущів Шумського р-ну Тернопільської обл.].
[Дата не вказана] [1951 р.].

Автор описує стан підготовки до зимового періоду. Обговорюються справи «Ч» і «Мовчана» [кур'єр Маєвського А.]. Також йдеться про отримання літератури.

Документ вилучено радянськими спецслужбами 08.10.1951 р. у Мізоцькому р-ні Рівненської обл. з криївки «Юрка» — ліквідованого коменданта охоронної боївки А. Маєвського.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960), спр. 8, арк. 128–129. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Черешні» [провідник Сарненського надрайону].
[Дата не вказана]. [1951 р.].

У листі йдеться про призначення на місце [провідника Костопільського надрайону] І. Кроля-«Зінька», котрий загинув, адресата. Перед «Черешнею» ставиться низка організаційних завдань. Автор повідомляє, що віднині матиме новий псевдонім «Сафрон», йому можна надсилати кореспонденцію через «Євгена». Він просить цей лист не зберігати, а спалити, запам'ятавши характер письма і почерк.

Оригінал листа потрапив у розпорядження працівників УМДБ Рівненської обл. 29.11.1951 р.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 9, арк. 218 (конверт). Фотокопія оригіналу, рукопис; арк. 207-217. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «КРС» [Маєвський А.].
До «О» [Кук В.].
Серпень 1952 р.

Автор повідомляє про передачу виготовленого наказу «№ 1/52» [від 12.10.1952 р.]. Обговорюється проблема підготовки номінаційних списків, справа «Петра» [Качановський І.] і «Траса» [кур'єр Рівненської округи, ліквідований у червні 1953 у Мізоцькому р-ні на Рівненщині]. Пропонується нагородити «Бея» [Хасевич Н.].

Оригінал документа був вилучений працівниками МДБ 11.07.1953 р. у Лепесівському лісі Кам'янець-Подільської обл. (зараз — Хмельницька) під час захоплення провідника ОУН(Б) на ПЗУЗ В. Галаси.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр), оп. 4 (1959 р.), спр. 13, арк. 97–100. Копія, машинопис. Фонд Рівненського обласного краєзнавчого музею. Папка з документами про діяльність ОУН і УПА. Оригінал, рукопис.

* * *

До «Бориса» [Салата М.].
Серпень 1952 р.

Наказується забрати гроші у «Чар». Також у листі повідомляється, що адресат скоро отримає пропагандистські документи — «Декларація УГВР», «Посвідчення про нагородження», «Про деякі актуальні питання сучасної української визвольної справи». З усім цим той має ознайомитися і передати для «ТМР» [Кудра В.]. Призначається наступна зустріч на травень 1953 р. Запропоновано і місця для неї, зашифровані як «Осика» і «Жук».

У верхньому правому куті вказана поштова адреса — «7150».

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960 р.), спр. 10, арк. 3 (конверт). Оригінал, рукопис.

Згадки про листи Маєвського Анатолія

До «Чорногуза»-«Слюсаря».
Квітень 1949 р.

Виписки з кількох листів.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 68, арк. 1–78.

* * *

До «Кайдаша» [член проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ].
Липень 1951 р.

Йдеться про те, що Кук В. знаходиться у Рівненській обл.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 26, арк. 98, 155.

* * *

До «Бурлана».
Вересень 1951 р.

Йдеться про долю «Олега».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 26, арк. 156.

НЕВЕРКОВЕЦЬ АНАТОЛІЙ

[«Ган», «Герасим» «Ілько», «Прокоп», «Хома», «286»]

(1919, с. Липки Гощанського р-ну Рівненської обл. — 03.11.1949, Садівський ліс Луцького р-ну Волинської обл.)

Член ОУН — з 1938 р. У 1941 р. — секретар УНМ Межиріцького р-ну на Рівненщині. Станом на 1945 р. — член референтури пропаганди ПЗК «Москва». У 1946–1949 рр. — організаційний референт ПЗК «Москва», наближена до провідника ПЗК І. Литвинчука-«Дубового» особа. Відповідав за лінію зв'язку між проводом ПЗК «Москва» і проводом ОУН(Б) на ПЗУЗ. Нагороджений Бронзовим Хрестом Заслуги. Загинув під час бою з чекістсько-військовою групою УМДБ Волинської обл.

* * *

[Адресат не вказаний] [Литвинчук І.].
[Дата не вказана]. Липень 1949 р.

Автор повідомляє, що зустріч з адресатом можлива лише після виконання доручення, яке надійшло від «2103». Відтак, йдеться у листі, папір та гроші будуть передані адресату не раніше серпня 1949 р.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 17, т. 2, арк. 254. Копія фрагменту, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Литвинчук І.].
[Дата не вказана]. [Вересень 1949 р.].

Від «Панаса» нічого не надходило, бідкається автор листа і припускає, що мабуть у серпні [1949 р.] той потрапив у ворожу засідку.

Фрагмент копії листа наводиться у спецповідомленні в.о. нач. УМДБ у Волинській обл. полк. Будкіна до заст. нач. упр. 2-Н МДБ

УССР полк. Шорубалки про ліквідацію організаційного референта ПЗК «Москва» (від 10.11.1949 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 17, т. 2, арк. 246. Фрагмент копії, машинопис. Переклад російською мовою.

САВИРА ОЛЕКСАНДР

[«Адам», «Аркадій», «А. Зарічний», «Арсен», «Білас», «Блокит», «Гордій», «Зарічний», «Івась», «Лаврів», «Лаврін», «Олег», «Осика», «Назар», «Ярий», «Ярош», «201», «320», «333», «888», «1920», «2548», «3443», «5226», «8776»]

(1922, с. Озденіж Луцького р-ну Волинської обл. — 14.05.1953, с. Підгайці Млинівського р-ну Волинської обл.)

Народився у селянській родині. Освіта 9 кл. Станом на 1942 р. — у підпіллі ОУН(Б). У 1944 р. (до осені) перебував на Грубешівщині і підпорядковувався В. Галасі. Восени 1944 р. повернувся на Волинь і став референтом одного з надрайонів. Від 1945 р. — референт пропаганди Луцької округи. До 1949 р. відповідав за організацію діяльності підпілля у терені «Крим» (Луцький р-н). Станом на 1950–1951 рр. — провідник Луцької округи. Вирізнявся жорстокістю стосовно партійно-радянського активу. Так, у 1950 р. організував у с. Галичани викрадення живим вахтера Берестечківського райвідділу МДБ Зінчковського Петра, якого замучено до смерті. З 1951 р. переховувався. Відстрілюючись, загинув.

* * *

До «Наді» [зв'язкова проводу ПЗК «Москва»].
Від 4 липня 1949 р.

Автор наказує прибути до нього на зустріч 06.07.1949 р.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 59 (1953 р.), спр. 17, т. 2, арк. 122 (конверт). Фотокопія оригіналу, рукопис.

* * *

До «2142» [Литвинчук І.].
Червень 1950 р.

Повідомляється про надання адресатові таких документів: суспільно-політичний звіт за ІІ-й квартал 1950 р., пропагандистський звіт за квітень 1950 р., список «помноженої літератури»,

матеріали архіву за 1949 р., касовий звіт з терену «740», додаткові вказівки, ін. Автор перепрошує за те, що не може тиражувати брошуру «До генези УГВР». Вказує на деякі помилки у виготовлених пропагандистських і звітних матеріалах. Він надає рекомендації про користування пунктом зв'язку «МТС». Подано інформацію про діяльність органів МДБ у Локачинському, Торчинському, Луцькому р-нах. Обговорюються воєнні дії у Кореї.

Копія листа була виявлена працівниками МДБ 18.01.1951 р. на хут. Синякове Злочівківської сільради Демидівського р-ну Рівненської обл. під час спецоперації з ліквідації І. Литвинчука-«Дубового».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 154–156. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «2122» [Литвинчук І.].
Від 11 листопада 1950 р.

Йдеться про «Варигона» і «Фльора» — повстанців, знищених чекістами 16.10.1950 р. біля с. Козирщин (?) Демидівського р-ну Рівненської обл. [Працівники МДБ виставили їхні трупи на 2 дні на огляд мешканців м. Демидів. Вони розповсюдили чутки, що це утікачі з Донбасу]. Також висловлюється подив, чому відсутня кореспонденція на пунктах зв'язку «Пітьма» і «Шапкар». Згадується «Дмитро».

Оригінал документа вилучено 18.01.1951 р. під час чекістсько-військової операції з ліквідації керівника ПЗК ОУН(Б) на ПЗУЗ І. Литвинчука-«Дубового» («795») на хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 145. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений Суходубом.

* * *

До «ППС» [Бей В.].
Від «8776» [Листопад 1950 р.].

Автор листа нарікає на відсутність зв'язку з «Дмитром». Згадуються зустрічі з організаційним активом. У лаконічній формі йдеться про обставини загибелі «Варигона» і «Фльора» 16.10.1950 р. у с. Козарщина (?) Демидівського р-ну Рівненської обл. Також йдеться про смерть «Шапкара» та провокаційну діяльність «Сметани».

Оригінал документа вилучено 18.01.1951 р. під час чекістсько-військової операції з ліквідації керівника ПЗК «Москва» І. Литвинчука-«Дубового» («795») в хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 146. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «2122» [Литвинчук І.].
Грудень 1950 р.

Йдеться про боротьбу груп МДБ проти повстанців на території кількох р-нів Волинської обл. та у Галичині. Автор також повідомляє, що разом з листом надає: звіт за III квартал 1950 р., список загиблих підпільників, опис кількох світлин, рішення суду в справі «Костя», конспект «Воля і успіх», ключі до шифрів. Повідомляється про смерть «Сизого» і «Давида». Згадані псевдоніми «Охрім», «Яків», «Жвавий», «9427», а також повстанський план «Дажбог».

Оригінал документа вилучено 18.01.1951 р. під час чекістсько-військової операції з ліквідації керівника ПЗК ОУН(Б) на ПЗУЗ І. Литвинчука-«Дубового» («795») в хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 139–142. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений Суходубом.

* * *

До «Бориса» [Случек Ф.].
[Дата не вказана]. [Кінець 1950 р.].

Автор листа сподівається на швидке прибуття «П.» [провідник Ковельської округи В. Сементух-«Панас»]. Також йдеться про жертви ворожої засідки — «Сизого» [В. Бондарчук], «Антона» [Д. Римарчук], «Давида». Розповідається про радянських псевдомінерів, підвищену активність співробітників МДБ.

Оригінал документа вилучено 18.01.1951 р. працівниками МДБ на хут. Синякове Злочівської сільради Демидівського р-ну Рівненської обл. під час ліквідації І. Литвинчука-«Дубового».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 136-138. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «2850».
Від «3443» [Січень 1951 р.].

Йдеться про арешт 31.12.1950 р. «Стратона», зрив зустрічі із «Зарічним» і «Яковом», арешт «Каті», пересилку повідомлення від «Барчука»(?). Обговорюється справа «Дмитра», «Остапа». Повідомляється про зміну псевдонімів діючих підпільників, які підпорядковані авторові.

Оригінал документа було вилучено 18.01.1951 р. під час чекістсько-військової операції з ліквідації керівника ПЗК ОУН(Б) на ПЗУЗ І. Литвинчука-«Дубового» («795») в хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 151–153. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений ст. оперуп. відділу упр. 2-Н УМДБ Волинської обл. лейт. Голотіним.

* * *

До «Адама» [Линчук Г.].
Від 14 січня 1951 р.

Автор інформує про відсутність зв'язку та просить зберегти зміст листа у таємниці від оточення адресата. Також він повідомляє, що декілька разів перевіряв два «мертвих» пункти зв'язку і один «живий», однак листів там не виявив. Звертається з проханням встановити безперервний зв'язок.

Документ було вилучено 18.01.1951 р. під час чекістсько-військової операції з ліквідації керівника ПЗК ОУН(Б) на ПЗУЗ І. Литвинчука-«Дубового» («795») на хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 147–148. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений мол. лейт. Суходубом.

* * *

[Адресат не вказаний]. [До керівництва ОУН(Б) на УЗ].
Січень 1951 р.

Автор повідомляє, що вже два місяці не може встановити зв'язок з центром. Називає низку пунктів зв'язку, через які він може отримувати пошту («Дністер», «Шинкар», «Пітьма») та просить вийти до нього на зустріч у лютому 1951 р. на пункт «Пітьма».

Оригінал документа вилучено 18.01.1951 р. під час чекістсько-військової операції з ліквідації керівника ПЗК ОУН(Б) на ПЗУЗ І. Литвинчука-«Дубового» («795») в хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 143. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений мол. лейт. Суходубом.

* * *

До «Адама» [Линчук Г.].
[Дата не вказана] [Січень 1951 р.].

Йдеться про те, що автор протягом 3-х місяців намагається встановити зв'язок з адресатом, однак безрезультатно. Міститься прохання до адресата встановити безперервний зв'язок та прибути на зустріч 08–09.02.1951 р. або 01–02.04.1951 р. Також інформує про смерть «Дем'яна» та просить не показувати лист «Конону» [референт зв'язку КП].

Оригінал документа вилучено 18.01.1951 р. під час чекістсько-військової операції з ліквідації керівника ПЗК ОУН(Б) на ПЗУЗ І. Литвинчука-«Дубового» («795») на хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, арк. 149–150. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений мол. лейт. Суходубом.

* * *

До «Т.» [Кук В.].
Серпень 1951 р.

Автор листа зазначає, що передав для підпільника «356» декілька кліше для видавництва пропагандистських листівок. Також у документі міститься прохання допомогти у вирішенні кількох організаційних питань.

Документ був вилучений радянськими спецслужбами у грудні 1951 р. у с. Пілгани Берестечківського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 9, арк. 189 (конверт). Фотокопія оригіналу, рукопис.

* * *

САЛАТА МИКОЛА

[«Бурий», «Довгий», «Кавка», «Ліра», «Мефодь», «Павук», «Чердак»]

(1921, с. Гульча Здолбунівського р-ну Рівненської обл. — 01.09.1953, с. Лідухів Почаївського р-ну Тернопільської обл.)

Станом на 1943 — в ОУН(Б). Працівник пункту зв'язку проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ.

* * *

До «66».
Січень 1949 р.

Йдеться про загибель «Трохима» [Краєвський В.], при якому було багато грошей. Його повноваження перекладено на «Петра» і «Назаренка». Згадуються «Рак», «Смерека» [Фещук А.].

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 39 (1960 р.), спр. 8, арк. 126-127. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений оперуп. Упр. 2-Н МДБ УРСР лейт. Грисюком 27.01.1952 р.

* * *

До «Гара» [Кузьма Б.].
Вересень 1950 р.

Автор листа скаржиться на незручність власної криївки і нестачу грошей. Розповідає про результати зустрічі з «Прокопом».

Оригінал документа був вилучений 14.06.1952 р. працівниками МДБ з криївки члена крайового проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ «М. Атома», що розміщувався на тер. Березнівського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. 7736, т. 16, арк. 172–174. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

СЕМЕНТУХ ВАСИЛЬ

[«Панас», «Ярий»]

(1920, Ковельщина Волинської обл. — 17.01.1954, с. Буцин Старовижівського р-ну Волинської обл.)

1944 р. — кер. відділу військової розвідки ВО «Турів». Провідник Камінь-Каширського надрайону. У 1946 р. очолив Ковельську округу ОУН(Б). У другій пол. 1946 р. — референт СБ Ковельської ок-

руги («II») ПЗК «Ліс». Осінь 1948 – серпень 1950 рр. — провідник Ковельської округи ОУН(Б). Восени 1950 р. організував рейд повстанців у Литву.

* * *

До «2142» [Литвинчук І.].
Червень 1950 р.

Міститься запевнення про прибуття на зустріч із «1230» [Степняк О.]. Автор описує події, що сталися на Ковельщині упродовж зими 1949–1950 рр., а саме вилучення працівниками МДБ каси (50 тис. крб.) у одному із лісгоспів, загибель «Сивого» і провідника Камінь-Каширського району «Романа». З'ясовується, чому документи від адресата, спрямовані на пункт зв'язку «Макогон», надійшли із запізненням.

Оригінал документа був вилучений радянськими спецслужбами під час чекістсько-військової операції з ліквідації провідника ПЗК «Москва» «Дубового» 18.01.1951 р. на хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Волинської обл. Міститься маргіналія Литвинчука І.: «отримав 7 липня 1950 р.».

На першій сторінці міститься маргіналія: «Отримав 07.07.1950 р.».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 154–156. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений ст. оперуп. відділу упр. 2-Н УМДБ Волинської обл. лейт. Голотіним.

СКАБ ЯРОСЛАВА

[«Варка», «Ганка», «Івга»]

(1916–?)

Народилася в сім'ї сільської вчительки із Томашівщини. У 1944 р. — референтка УЧХ Костопільського надрайону ВО «Заграва» ОУН(Б) на ПЗУЗ, ВО «Тютюнник». З другої пол. 1944 р. — член проводу Сарненської округи («А») ПЗК. У 1945 р. — організаційний референт, провідник Сарненської округи ПЗК. Друга половина 1946 р. — організаційний референт проводу ПСК «Степ». На думку Янишевського С., «задрипана» «Варка» була причетна до ліквідації ворожої агентури в УПА. Восени 1946 р. була заарештована «радянськими спецорганами».

* * *

До «друга провідника» [Янишевський С.].
Від 25 липня 1946 р.

Міститься подяка за надісланий раніше «пістоль».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 18, арк. 23. Оригінал, рукопис.

* * *

До «555» [Козак М.].
Від 27 серпня 1946 р.

Йдеться про результати зустрічі з «Деркачем» [к-р ВОП у Гощанському р-ні Кирик-Петрук В.]. Описує опозиційні настрої «Краяна» [Янишевський С.], а також зауважує, що до нього приєднався «Ярославенко». Згадує про одну з листівок «далеківців» — «Пересторога».

Фонд Рівненського обласного краєзнавчого музею. Папка з документами про діяльність ОУН і УПА. Оригінал. Рукопис.

* * *

До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 12 вересня 1946 р.

Авторка [противниця «Далекого» у його конфлікті із «Смоком»] переказує зміст грипса, адресованого до «Далекого» невідомим [мабуть «Смоком»]. Адресата зобов'язано виконувати свої функції до вказівки проводу ОУН(Б) на УЗ, зокрема здати звіти та протоколи за 1944-1945 рр., а також звіт про гроші та золото.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 115. Копія, машинопис.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1150–1151.

* * *

До «Сівача» [Кобринович В., референт СБ ПСК «Степ»].
[Дата не вказана]. [1946 р.].

Висловлюються міркування щодо справи, яку виконує «Богдан» [чи «Богдана»].

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 2, арк. 403. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений оперуп. упр. ББ МВС УРСР мол. лейт. Карпухіним 15.12.1946 р.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Кобринович В.]
[Дата не вказана]. [1946 р.].

Містяться вказівки про обережну боротьбу із сексотами, а також необхідність підготовки до зими.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 2, арк. 364. Фрагмент копії, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Сівача» [Кобринович В.].
[Дата не вказана]. [1946 р.].

Ймовірно, у листі йдеться про заколот «далеківців», котрі на чолі із С. Янишевським-«Далеким» відмовилися підпорядковуватися проводові ОУН(Б) на ПЗУЗ. Авторка вважає, що поява «далеківців» стала наслідком діяльності радянських спецслужб.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 2, арк. 407. Копія, рукопис. Переклад російською мовою.

Згадки про листи Скаб Ярослави

До «Зінька» [Кроль І., організаційний референт самопроголошеного проводу краю ОУН(Б) «Одеса»].
Від 12 березня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 155.

* * *

До «друзів».
Від 11 липня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 155.

ТАТУРА АНАТОЛІЙ

[«Архип», «Верес», «Третій»]

(1912–02.09.1945)

У 1944 р. — співробітник СБ ВО «Заграва», політичного відділу групи УПА «Тютюнник», член проводу ПСК «Одеса». Із 03.09.1945 р. — політичний референт ПСК «Одеса». Референт зв’язку ПСК «Степ». Ліквідований СБ ОУН(Б) за підозрою у співпраці з чекістами.

* * *

До «провідника» [Кук В.].
Від 9 грудня 1945 р.

Повідомляється про результати поїздки до «Чупринки» [Козак М.]. Автор просить повідомити, як йому ставитися до вчинків «Далекого» [Янишевський С.]. Також міститься привітання з нагоди наступаючого Нового року.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 154 (конверт), арк. 43. Оригінал, рукопис.

ТИТКО СВЯТОСЛАВ

[«Роман»]

У 1947 — референт СБ ПСК «Одеса».

* * *

[Адресат не вказаний]. [Янишевський С.].
[Дата не вказана]. [8 червня 1947 р.].

Автор скаржиться на зростання активності радянських чинників. Це змушує постійно змінювати місце перебування, зазначається у листі. Згадується «Дем'ян» (кудись поїхав), а також «Дніпро».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 4, т. 1, арк. 359. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

ТРОЦЮК ВОЛОДИМИР

[«Ай»]

(?–09.10.1950, місц. біля с. Гуменники
Рівненського р-ну Рівненської обл.)

Перед ліквідацією працював провідником Рівненського надрайону Рівненської округи ОУН(Б) на ПЗУЗ.

* * *

До «зверхника» [Маєвський А.].
[Дата не розшифрована]. [Початок 1950 р.].

Спростовуються відомості, подані у доносі «Матвія» за поданням «Зини». Автор скаржиться, що втратив зв'язок з підпорядкованими йому підпільниками у «Тор…» р-ні [Торчинський р-н Волинської обл.]. Обговорюються справи кур'єра «Павла» і підпіль-

ника «Печерука». Згадано псевдоніми: «Карп», «Береза», «Явір», «Мовчан», «Степан».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 5, арк. 81-83. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заст. нач. 1-го відділення відділу 2-Н УМДБ ст. лейт. Берковським.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Ковжук Я.].
Жовтень 1951 р.

У листі застерігається, що на терені адресата діє радянська провокаційна група. Автор листа закликає і надалі надсилати йому кальку, піклуватися про друкарську машинку. Міститься прохання також повідомити, що з «Лебедем».

Оригінал документа запакований, прошитий і засургучований був вилучений 21.02.1952 р. працівниками МДБ на хут. Жуківщина Радухівської сільради Клеванського р-ну Рівненської обл. у ліквідованого провідника Рівненського надрайону В. Троцюка-«Буйного». Переклад наводиться у довідці нач. 5-го відділу відділення 2-Н УМДБ Рівненської обл. кап. Сухіна про захоплення оунівських документів під час ліквідації провідника Рівненського надрайону «Буйного» (від 14.03.1952 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 39 (1960 р.), спр. 8, арк. 156-157. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Рибака 484» [Хасевич Н.].
[Дата не вказана]. [Лютий 1952 р.].

Автор листа просить свого респондента не розповідати стороннім людям про себе вигаданих речей, які абсолютно абсурдні і не відповідають дійсності. Також міститься прохання не здіймати шум з приводу справи «Г.».

Оригінал документа був вилучений 21.02.1952 р. працівниками МДБ на хут. Жуківщина Радухівської сільради Клеванського р-ну Рівненської обл. у ліквідованого провідника Рівненського надрайону В. Троцюка-«Буйного».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 10, арк. 291-293. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заступником нач. відділення 2 відділу УМДБ Рівненської обл. капітаном Стекляром.

ТРОЦЮК ГРИГОРІЙ

[«Верховинець», «Віталій», «Дем'ян», «Іван», «4860»]

(1917 чи 1920, с. Яблунне Березнівського р-ну Рівненської обл. — 11.12.1951, с. Радомишль Луцького р-ну Волинської обл.)

Під час німецької окупації працював перекладачем у поліції. Навесні 1943 р. вступив до УПА. У другій пол. 1943 р. навчався у підстаршинській школі УПА «Дружинники». 6 грудня 1943 р. отримав звання хорунжого. Був призначений к-ром окремої сотні групи УПА «Турів». Свідок страти к-ра загону «Січ» групи «Турів» Антонюка П. Поч. 1944 р. — к-р однієї із сотень куреня «Назара» групи УПА «Турів». У червні 1944 р. — к-р одного з підрозділів «Корсунського» загону групи «Заграва». Із листопада 1944 р. — к-р бригади «Помста Базару» ЗГ УПА № 33, яка діяла у південних р-нах Брестської обл. БРСР. У 1945 р. очолював бригаду «ім. Назара» ЗГ № 33. У 1945–1946 рр. — шеф військового штабу ЗГ «Хмельницький». Після розформування УПА на Волині (1946 р.) був заступником провідника ПЗК Литвинчука І., організаційним референтом ПЗК. Загинув у криївці разом з трьома охоронцями від вибуху замаскованої під радіобатарею міни. Її передали підпільним зв'язком співробітники МДБ.

* * *

До «Бориса».
[Дата не вказана]. [Червень 1950 р.].

Оскільки «Осика» [Шпак О.] пропав безвісти, зазначає автор листа, відтепер він є контактною особою з усіх питань. Також автор просить отримати від кур'єрів аванс у розмірі 300 крб., передати їм закуплений папір, після чого вийти на зустріч 21.06.1950 р. для обговорення організаційних справ.

Цитується у спецповідомленні нач. УМДБ Волинської обл. полк. Сидорова до нач. упр. 2-Н МДБ УРСР полк. Сараєва про ліквідацію «бандгрупи» заступника керівника крайового проводу ОУН «Верховинця» (від 12.02.1951 р.).

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, арк. 186. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «4020» [Литвинчук І.].
Серпень 1950 р.

Повідомляється про облави, проведені УМДБ у Волинській обл. за участі секретаря обкому КП(б)У І. Профатілова у селах Полонка і Пільганів (околиці Луцька), а також кадрові втрати (у ніч з 23 на 24 серпня 1950 р. органами МДБ був заарештований «Кость»). Наголошується, що місцеве націоналістичне підпілля уже повністю розконспіроване.

Оригінал листа був вилучений під час чекістсько-військової операції з ліквідації керівника ПЗК «Москва» Литвинчука І. 18.01.1951 р. на хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, т. 1, арк. 134. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений мол. лейт. Суходубом.

* * *

До «4020» [Литвинчук І.].
Жовтень 1950 р.

Міститься огляд операцій органів МДБ з ліквідації націоналістичного підпілля. Зокрема, висвітлюються події 23–24 серпня 1950 р., коли органи МДБ заарештували у с. Гнідава (в будинку Кравчука М.) підпільника «Антона», ліквідували криївки «Блока», «Механіка», «Поля». Йдеться і про обставини загибелі «Андрія» біля м. Стрий у засідці, підготовленій «Антоном». Автор документа також зазначив, що Галаса В., «Стецько», «Красько» і «Омелько» пішли у інший терен.

Оригінал документа був вилучений 18.01.1951 р. працівниками МДБ на хут. Синякове Злочівської сільради Демидівського р-ну Рівненської обл. під час ліквідації І. Литвинчука-«Дубового».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, арк. 135. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

ХАРЧУК ТРИФОН

[«Кирило», «Чад»]

(1920, с. Кустинь Олександрійського р-ну Рівненської обл. — 20.09.1949, с. Карпилівка Рівненського р-ну Рівненської обл.).

Член ОУН від 1943 р. Провідник, референт СБ Рівненського р-ну. Нагороджений Бронзовим Хрестом Заслуги. Фігурант агентурної

справи «Убивці». Загинув під час бою з чекістсько-військовою групою Рівненського РВ МДБ.

* * *

[Адресат не вказаний]. [Маєвський А.].
[Дата не вказана]. [Вересень 1949 р.].

Йдеться про роззброєння радянських «стрибків» у с. Ставки.

Фрагмент наводиться у щоденному оперативному зведенні № 269 нач. УМДБ у Рівненській обл. полк. Шевченка до міністра МДБ УРСР ген.-лейт. М. Ковальчука (від 26.09.1949 р.).

Оригінал документа був виявлений 20.09.1949 р. працівниками МДБ під час ліквідації Т. Харчука-«Чада» у с. Карпилівка Рівненського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 30 (1960 р.), спр. 13, арк. 174. Копія, машинопис.

ХАСЕВИЧ НІЛ

[«Бей», «Бей-Зот», «Зот», «Левко», «Рибак», «Старий», «333», «8510» (1950)]

(1905, с. Дюксин Деражненського р-ну Рівненської обл. – 04.03.1952 р., с. Сухівці Клеванського р-ну Рівненської обл.).

Народився в сім'ї диякона. Через залізничну аварію на Оржівському переїзді (Рівненський р-н) тринадцятирічним хлопчаком позбувся ноги. Закінчив Рівненську гімназію. Навчався у Варшаві в Академії образотворчих мистецтв. Член «Української громади». Особисто знав Бандеру С., Волошина Р., Опарівську Я. У роки нацистської окупації — суддя в с. Деражне Костопільського р-ну Рівненської обл., художник газети «Волинь». Від лютого 1945 р. — працівник референтури пропаганди проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ. Перебував у криївках, де виготовляв філігранні дереворити. Через обмеженні можливості у пересуванні Хасевича перевозили на велосипеді. Член УГВР. Загинув у бою з опергрупою МВС.

* * *

До «Матвія».
Від 2 листопада 1946 р.

Містяться розмірковування з приводу доцільних напрямків подальшої політично-виховної роботи. Автор документа відстоює необхідність централізації пропагандистської ділянки, просить

переслати деякі з дереворитів за кордон. Згадуються: «Галина», «Сайгор».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, машинопис.

* * *

До «8228» [Литвинчук І.].
Лютий 1950 р.

Автор повідомляє про поточну діяльність. Зокрема, запевняє, що використає світлини «Залісного» [Ковальчук П.] для виготовлення кліше, інформує, що для альманаху «Волинь у боротьбі» й «Герої Волині і Полісся» уже підготовлені дереворити. Автор інформує, що виготовив портрети «Київського» [Бусел Я.] і «Клима Савура» [Клячківський Д.]. Водночас він нарікає, що не може виготовити портрети «Верби» [Панасик І.] і «Горбенка» [Волошин Р.].

Оригінал листа був вилучений під час чекістсько-військової операції з ліквідації провідника ПЗК «Москва» Литвинчука І. 18.01.1951 р. на хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Волинської обл. На першій сторінці міститься маргіналія: «Отримав 21.03.1950 р.».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5. т. 1, арк. 173–179. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений стар. оперуп. відділу 2-Н УМДБ Волинської обл. мол. лейт. Устіновим.

* * *

До «2151».
Листопад 1951 р.

Автор інформує, що надсилає різні кліше. Звітує про підготовку дереворитів про «Горнового». Згадується портрет Шухевича Р. Також Хасевич скаржиться на своє здоров'я.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 18, арк. 175–177. Оригінал, рукопис.

* * *

До «А» [«Адам», «Буйний», провідник Рівненського надрайону]
Січень 1952 р.

Автор листа категорично забороняє адресату направляти нових підпільників до своєї колишньої криївки. Наказується термі-

ново відкликати людей, котрі там можуть перебувати. Також міститься прохання автора передати йому друкарську машинку, папір для письма і копіювання.

Документ виявлено радянськими спецслужбами 21.02.1952 р. у криївці «Адама» [Савира О.] на хут. с. Радухівка Клеванського р-ну (зараз — Рівненський) Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 10, арк. 282-290. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

ЯКИМЧУК МИКОЛА

[«Данило», «Олег», «Щупак»]

(1914, с. Піддубці Луцького р-ну Волинської обл. — 29.07.1947, с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.)

У 1930-х рр. очолював Луцьку округу ОУН. До 1939 р. став членом «Пласту» й активістом організації «Відродження». Навесні 1943 р. — причетний до організаційної референтури проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ. Один з ініціаторів створення перших підрозділів УПА на Волині. Причетний до створення т.зв. «Колківської республіки» у Волинській обл. Після її розгрому німцями у листопаді 1943 р. — як екс-комендант запілля ВО «Турів» перейшов у охорону ГК УПА Д. Клячківського. У 1944–1946 рр. — к-р групи УПА «Турів», кер. організаційно-мобілізаційного відділу КВШ УПА-Північ, організаційний референт, референт зв'язку проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ. Хорунжий УПА від 17.07.1944 р. Був одружений з підпільницею Драницькою Зіною («Оля»), мав доньку Орисю. Застрелився у криївці, оточеній працівниками МДБ.

* * *

До «Давида» [Литвинчук І.].
[Дата не вказана]. [Не раніше жовтня 1945 р.].

Автор документа відмовився пояснювати власну несубординацію М. Козакові-«Луці». Міститься прохання дозволити зустрітися з «Петром».

Оригінал документа був вилучений 29.07.1947 р. працівниками МДБ з криївки «Данила» у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 180. Фрагмент копії, машинопис. Переклад російською мовою.

До «Кирика».
Від 11 квітня 1946 р.

Автор погоджується і надалі підпорядковуватися «Модестові» [Коренюк В.]. «Лука» ж [Козак М.] може бути лише посередником у контактах з ним, зазначає автор. Згадуються також: «Іван», «Черкас», «Сірко». Міститься прохання ознайомити із змістом цього листа Козака М.

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 29.07.1947 р. у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл. під час проведення чекістсько-військової операції з ліквідації М. Якимчука-«Данила».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 182. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений ст. оперуп. відділу 2-Н УМДБ Волинської обл. ст. лейт. Гузачовим.

* * *

До «Луки» [Козак М.].
Від 28 липня 1946 р.

Автор повідомляє адресатові, що відмовляється йому підпорядковуватися та виконувати його доручення. Також він обіцяє, що найближчим часом за посередництва «Петра»-«Залісного» надішле свій звіт. Серед іншого, автор листа інформує про обставини загибелі «Гані» та «Баса» «на Жуківщині» 18.07.1946 р. Йдеться і про зв'язок «Зимного».

Документ вилучено радянськими спецслужбами 29.07.1947 р. в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл. під час проведення чекістсько-військової операції з ліквідації М. Якимчука-«Данила».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.). спр. 3, арк. 157. Копія; арк. 287 (конверт).

* * *

До «Луки» [Козак М.].
Від 20 травня 1947 р.

Лист — епістолярне продовження конфлікту автора з М. Козаком-«Лукою». У відповідь на закиди свого візаві щодо саботування роботи, автор документа називає його «бездарним керівником». Автор документа також запевняє, що відповість на листи від 04.01.1947 р. та 08.05.1947 р. — напише звіт про виконану організаційну роботу — але не надішле його для «Луки», тому що

не визнає того за провідника. Натомість документ подасть «Петру»-«Залісному» [Ковальчук П.].

Документ вилучено радянськими спецслужбами 29.07.1947 р. у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл. під час проведення чекістсько-військової операції з ліквідації М. Якимчука-«Данила».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 155–156. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений ст. оперуп. відділу 2-Н УМДБ Волинської обл. ст. лейт. Гузачовим.

* * *

До «Давида» [Литвинчук І.].
Від 1 липня 1947 р.

Автор повідомляє про причини свого конфлікту із М. Козаком-«Лукою», переказує зміст листа останнього від 04.01.1947 р. Наказ про підтримання постійного зв'язку з «О.» виконано, констатується у листі.

Документ вилучено радянськими спецслужбами 29.07.1947 р. у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл. під час проведення чекістсько-військової операції з ліквідації М. Якимчука-«Данила».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 178–179. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений ст. оперуп. відділу 2-Н УМДБ Волинської обл. стар. лейт. Гузачовим.

* * *

До «Давида» [Литвинчук І.].
Від 4 липня 1947 р.

Пояснюється про зволікання з поданням звіту для М. Козака-«Луки» — останній забув указати, через кого конкретно цей документ потрібно передавати. У листі розкривається конфлікт між автором і М. Козаком.

Документ вилучено радянськими спецслужбами 29.07.1947 р. у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл. під час проведення чекістсько-військової операції з ліквідації М. Якимчука-«Данила».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, рукопис.

* * *

До «Луки» [Козак М.].
Від 29 липня 1947 р.

У відповіді на попередній лист адресата від 08.05.1947 р. автор запевняє, що не є агентом МДБ. Наводить власні біографічні дані. Розкриває власне бачення конфлікту між С. Янишевським-«Далеким» і М. Козаком-«Смоком».

Документ вилучено радянськими спецслужбами 29.07.1947 р. у с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл. під час проведення чекістсько-військової операції з ліквідації М. Якимчука-«Данила».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 158–163. Копія; арк. 287 (конверт).

* * *

До «Давида» [Литвинчук І.]
Від 30 липня 1947 р.

З'ясовується причина неприбуття до адресата «Гані» і «Баса» — вони загинули 18.07.1946 р. «на Жуківщині» [Рівненський р-н?]. Відтак, міститься прохання доручити «Петру»-«Залісному» дослідити обставини смерті цих повстанців.

Документ вилучено радянськими спецслужбами 29.07.1947 р. в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл. під час проведення чекістсько-військової операції з ліквідації М. Якимчука-«Данила».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, рукопис.

Згадка про лист Якимчук Миколи

До «Луки» [Козак М.].
Від 26 липня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 156.

ЯКОВЛІВ ЯКІВ

[«Карпо», «Кватиренко», «Распутін», «Юрко» (1946)]

(1918, с. Жидичин Луцького р-ну Волинської обл. — 25.10.1946)

У 1940–1941 рр. служив у ЧА. Член ОУН. Від березня 1943 р. — в УПА. У травні став сотенним. Осінь 1943 р. — к-р куреня «Хмельницький» групи УПА «Тютюнник» (складався із сотень «Буревія»,

«Лева», «Скирди»). У 1944 р. — к-р з'єднання УПА «Хмельницький», член проводу ПСК «Одеса». Хворів на сухоти. Загинув у криївці, оточений співробітниками МДБ УРСР.

* * *

До «Сівача» [Кобринович В.].
Від 14 вересня 1946 р.

Йдеться про те, що для «Богдана», котрий забезпечує одну з важливих ліній організаційного зв'язку, потрібно надати помічника — «Чудака».

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 404. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

До «Сівача» [Кобринович В.].
Від 14 вересня 1946 р.

Автор документа повідомляє про прибуття «Варки» [Скаб Я.], просить спрямувати до «Стецька» «Чудака».

Оригінал документа був вилучений працівниками МДБ УРСР у В. Кобриновича-«Сівача».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 2, арк. 401. Копія, рукопис. Переклад російською мовою, зроблений оперуп. УББ МВС УРСР Карпухіним.

ЯНИШЕВСЬКИЙ СТЕПАН

[«Богослов», «Далекий», «Погорілий», «Семен», «Сидоренко Семен», «Тома», «Юрій», «Юрій Богослов»]

(17.09.1914, с. Витвиця Долинського р-ну Івано-Франківської обл. — 29.11.1951, м. Рівне)

Народився у селянській родині. У 1935 р. закінчив Перемишльську гімназію. Навчався у Станіславській духовній семінарії, на учительських курсах. Викладав історію у школах. Член ОУН з 1941 р. У 1941 – на поч. 1943 рр. — заступник начальника кримінальної поліції у Вінниці. Узимку 1943 р. перейшов з цієї поліції в УПА. Від березня — референт СБ ВО «Заграва». У квітні–серпні 1943 р. — в.о коменданта згаданої ВО. У другій пол. 1944–1946 рр. — референт СБ ПСК «Одеса». На знак протесту проти масових «чисток» у

лавах підпілля 05.12.1945 р. створив опозиційний крайовий провід «Одеса». За це 25.08.1948 р. суд ОУН(Б) засудив його до «смертної кари без права реабілітації». У 1948 р. із власної ініціативи створив Київський міський провід ОУН(Б). У 1948 р. був тричі поранений під час сутичок з МДБ. Потрапив у полон. 28.08.1951 р. військовим трибуналом Прикарпатського ВО був засуджений до розстрілу. Вирок виконаний у м. Рівне.

* * *

До «Сотника».
Від 25 листопада 1945 р.

Автор інформує, що не вважає «Модеста» [Коренюк В.] гідним посади керівника, тому заборонив йому надалі працювати в СБ. Зобов'язує адресата проконтролювати, щоб «Модест» упродовж 12 год. залишив територію ПСК «Одеса». Якщо ж «Сотник» підтримує «Модеста», йому пропонується також виїхати разом з ним.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, машинопис.

* * *

До «Модеста» [Коренюк В.].
Від 25 листопада 1945 р.

Адресатові забороняється керувати працівниками СБ у ПСК «Одеса», тому що, на думку автора листа, той разом з НКВС причетний до спроб ліквідувати організаційний актив ПСК. «Модест» має упродовж 12 годин після написання цього листа (18.30, 25.11.1945 р.) залишити територію ПСК «Одеса».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, машинопис.

* * *

До «Смока» [Козак М.].
Від 21 вересня 1946 р.

У листі автор — керівник самопроголошеного проводу на тер. ПСК «Одеса» — називає критику на свою адресу, виголошену раніше провідником ОУН(Б) на ПЗУЗ М. Козаком-«Смоком», абсолютно безпідставною. Він негативно відгукується про місію «Модеста» — уповноваженого від проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ у справі

вирішення конфлікту. Автор листа висловлює намір відповідати за свою діяльність тільки перед проводом ОУН(Б) на УЗ.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 116–118. Завірена копія, машинопис.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Т. 8. – С.1151–1155.

* * *

До «дорогої» [Регеза Г., дружина].
Від 13 жовтня 1946 р.

Янишевський С. дякує дружині за лист від 25.09.1946 р., а також за надіслане нею фото сина. Автор висловлює розуміння становища дружини. Втім, її пропозицію розпочати співпрацю з УМВС Рівненської обл. відкидає.

ГДА СБ України, ф.2, оп.56 (1953 р.), спр.9, т.2, арк.221. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений стар. оперуп. УББ МВС УРСР Маховим.

* * *

До «дорогої» [Регеза Г., дружина].
Від 28 жовтня 1946 р.

У відповіді на фіктивний лист від дружини автор запевняє, що її з дитиною дуже любить, але на співпрацю з УМВС Рівненської обл. піти не може.

ГДА СБ України, ф.2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т.2, арк. 255–256. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений капіт. Голубом.

* * *

До «Смока» [Козак М.].
Від 29 жовтня 1946 р.

Автор листа відкидає звинувачення на свою адресу з боку провідника ОУН(Б) на ПЗУЗ Козака М., зокрема заперечує твердження про агентурний зв'язок з органами МДБ. Також він відмовляється розшукувати «Кнопку», щоб разом з ним прибути до адресата.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 105–110. Оригінал, рукопис; арк. 111–112. Копія.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – Т. 8. – С. 1158–1159.

* * *

До «провідника» [Кук В.].
[1946 р.].

Автор анонсує зміст документів, які отримав від «Смока» [Козак М.]. Інформує, що є обізнаний із складом ліквідаційної комісії ОУН, УПА на території ПСК «Одеса».

Документ був виявлений 03.01.1947 р. працівниками райвідділу МВС Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 67426, т. 3, арк. 14, 16–17. Копія, рукопис; арк. 18–20. Копія.

* * *

До «Кочегара» [Кук В.].
[1946 р.].

Автор листа констатує, що документи від невідомого (лист і наказ від 25.10.46 р.) йому надійшли. Ці саме документи отримали також «Зимній» [Костецький С.] і «Тарас» [Трофімчук П.], пише він. Містяться також роздуми автора листа над ймовірним автором згаданих листа і наказу.

Уривок недописаного проекту листа. Документ був виявлений 03.01.1947 р. працівниками Дубнівського райвідділу МВС Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 67426, т. 3, арк. 17 зв. Копія проекту, рукопис; арк. 20. Копія.

* * *

До «Шуляка» [Усачук С.].
Від 29 січня 1947 р.

Автор схвалює поступок адресата стосовно «К-а». Обговорюється справа групи «Оксида». Також даються вказівки щодо ведення політичної пропаганди (наприклад, яким чином протидіяти виборам до радянської Верховної Ради), а також диверсійної діяльності.

Документ був виявлений 03.01.1947 р. працівниками МВС у Рівненській обл.

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 67426, т. 3, арк. 12–12 зв. Оригінал, рукопис.

* * *

До «Марка» [Таргоній О.].
Від 3 квітня 1947 р.

Автор інформує, що кореспонденцію від адресата, яка датована 29.03.1947 р., він отримав через 6 днів. Автор висловлює своє задоволення звітами. Подаються нові інструкційні вказівки щодо покращення роботи низових клітин націоналістичного підпілля.

Документ був виявлений 28.11.1948 р. працівниками Дубнівського райвідділу МВС у Рівненській обл.

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 67426, т. 3, арк. 380–381. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений ст. оперуп. 1-го відділення відділу 2-Н УМДБ у Рівненській обл. лейт. Трофімовим.

* * *

До «друзів» [підпілля ОУН(Б) на Київщині].
Від 30 березня 1948 р.

Автор інформує, що із звіту «Р.» [Кудра В.] довідався про існування потужного підпілля на Київщині. Йдеться про особливу важливість націоналістичного осередку в Києві у разі настання ІІІ-ї Світової війни. Подані рекомендації щодо безпечної діяльності на ПСУЗ.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 74, арк. 289. Фотокопія оригіналу, машинопис.

Згадки про листи Янишевського Степана

До «Тараса»-«Степана».
Від 26 листопада 1945 р.

Адресат застерігається, що до нього виїхала ліквідаційна комісія проводу ОУН (Б) на ПЗУЗ у складі «Модеста», «Сотника» і «Кнопки». Відтак, автор рекомендує адресатові кудись утекти.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1239.

* * *

До «Чмелика».
Від 2 січня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 156.

* * *

До «Тараса».
Від 5 січня 1946 р.

Повідомляється, що «Олекса» [Воробець Ф.] знищив «Зимного» руками «Юрка». Відтак, «Олексу», а також «Максима», «Модеста» і «Чупринку» [Козак М.] автор звинувачує у співпраці з НКВС.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1244.

* * *

До «Тараса».
Від 7 січня 1946 р.

Автор закликає розповідати про винуватців загибелі «Зимного» — «Максима», «Модеста», «Олексу», «Чупринку» [Козак М.], «Василя», «Данила» і «Мітька» автор звинувачує у співпраці з НКВС.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1244.

* * *

До «Орленка».
Від 20 червня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 156.

* * *

До «Тараса».
Від 20 червня 1946 р.

Автор закликає вести боротьбу з «ліквідаторами» самопроголошеного проводу «Одеса».

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1244.

ЛИСТИ, АВТОРИ ЯКИХ НЕ ВСТАНОВЛЕНІ

Від «Юрія Якоря».
До «Деркача».
«10 вересня 126 р.» [1940 р.].

Автор листа повідомляє, що передає інструкцію з організації повстанської роботи у селах, містах, районах та областях. Міститься прохання надіслати звіт про діяльність у Людвипільському надрайоні [Рівненщина]. Автор документа також пропонує зустрітися 20.09.1940 р. у с. Трубиці.

Документ частково зашифрований. Був вилучений радянськими спецслужбами у діячів Рівненського обласного проводу ОУН.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 12 (1950 р.), спр. 6, арк. 199. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Вольного».
До «районного».
[Вересень 1940 р.].

Автор документа дає вказівку переписати і надіслати для провідників підрайонів матеріал «За що борються українські націоналісти», часопис «До бою». Також ставиться завдання зібрати членські внески. Їх потрібно буде передати кур'єрові, котрий прийде у суботу, резюмується у листі.

Лист частково зашифрований. Був вилучений радянськими спецслужбами у діячів Рівненського обласного проводу ОУН.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 12 (1950 р.), спр. 6, арк. 200. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Я[...]».
До «Олекси» [Воробець Ф.].
Від 27 вересня 1944 р.

Автор листа повідомляє адресата, що спрямував до нього «Вадима» [Новицький С.]. Міститься пропозиція залучити останнього до «вишкільної роботи» у «Корбана» [кер. вишколів ЗГ УПА № 44].

Оригінал листа був вилучений опергрупою Гощанського РВ УНКВС Рівненської обл. 29.09.1944 р. у с. Майків Гощанського р-ну в оунівця С. Новицького-«Вадима».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 65 (1953 р.), спр. 8, арк. 90а (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Калужського».
До «провідника».
Від 4 лютого 1945 р.

У листі автор інформує про виконану контррозвідувальну роботу СБ. Також йдеться про те, що надсилаються протоколи

допиту працівниками бандерівської спецслужби двох осіб — Гнатюка Григорія і «Христі» [Терещук Х.]. Згадується і про 2590 карб., які, мабуть, були надіслані як додаток до листа.

Документ вилучено радянськими спецслужбами 12.02.1945 р. з польової сумки головного к-ра УПА-Північ Д. Клячківського-«Клима Савура» під час операції із його затримання.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8467, т. 2, арк. 120–121. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Голоти».
До «Босяковського».
Від 5 лютого 1945 р.

Автор листа просить знешкодити групу зрадників УПА на чолі з «Остапом», яка оперує у Мізоцькому р-ні на Рівненщині. Він пов'язує її активізацію із призначенням нового начальника Мізоцького РВ НКВС.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 54, арк. 339. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Митьки Чагаря» [працівник СБ на Волині?].
До «Далекого» [Янишевський С.].
5 квітня 1945 р.

У листі проаналізовані наслідки непродуманої боротьби з радянською агентурою на території ПСК «Одеса».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 23, арк. 142–150. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Мітьки Чагара» [працівник СБ на Волині?]
До «Далекого» [Янишевський С.].
Від 5 червня 1945 р.

Йдеться про результати чистки в куренях та сотнях УПА на Волині, яку здійснювали ворожі агенти, зокрема «Ониська». У листі констатується, що дивом уціліли сотенний «Вовк», «Бойко» і «Мітька». Автор згадує, що особливо катастрофічна ситуація з

агентурою спостерігається у Корецькому надрайоні [Рівненська обл.]. Агенти проникли у Корецький ВОП.

ГДА СБ України, ф.65, спр. С-9079, т. 54, арк. 324–327. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений оперуп. відділу ББ УНКВС Рівненської обл. Годованцем.

Опубл.: *Літопис УПА*. Нова серія. Т. 14. – С. 394–403.

* * *

Від «Ворона».
До «Олекси» [Воробець Ф.].
Від 5 жовтня 1945 р.

У листі організаційно-звітного характеру йдеться про виконану організаційну, видавничу, військову і політично-пропагандистську роботу на території ПСК «Одеса» у вересні 1945 р.

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 48139, арк. 188а (конверт), арк. 30–34. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Макара».
До «провідника».
Від 14 жовтня 1945 р.

У листі автор запевняє, що вся необхідна пропагандистська література вже виготовлена. Дві третини її він передав для «Архипа», а третину залишив собі. Також повідомляється про діяльність радянської влади, грошові надходження і видатки. Автор нагадує, що разом з листом передає пошту від «Архипа» [Зінчук Т.].

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Трохима» [Кревський В.?].
До «друга».
[Дата не вказана] [1945 р.].

Автор, посилаючись на прихильність Д. Клячківського-«Охрім»а», просить дозволити йому і надалі діяти автономно на своєму

терені (лише з номінальним підпорядкуванням «Заславському»), не підпорядковуючись «Вадимові». Він також обіцяє закінчити роботу над проектом журналу «Вістник українського революціонера», а також пропонує для ознайомлення курс лекцій М. Добриловського з політичної економії.

Документ було захоплено НКВС 13.12.1945 р. у Теремнівському р-ні (зараз — Ківерцівський) Волинської обл. під час операції з ліквідації «Чупринки» [Козак М.].

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 54, арк. 401–401 зв. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений стар. уповноваж. УББ НКВС УРСР А. Струніною 25.12.1945 р.

* * *

[Автор не вказаний].
До «Олекси» [Воробець Ф.].
[Дата не вказана] [Кін. 1945 р.].

Автор повідомляє, що попередив адресата і повідомив Шухевича Р. і «Романа» про своє негативне ставлення до нього. Також він нагадує, що через «Романа» передав пропагандистські і навчально-виховні матеріали.

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 48139, арк. 189 (конверт), арк. 25. Оригінал, рукопис. Уривок.

* * *

Від «Макара».
До «провідника».
Від 11 січня 1946 р.

Автор інформує, що прибув до «Б.» («789/3»). Оповідає про діяльність радянської влади, кадрові перестановки. Він нагадує, що чоботи, куртку та інший одяг, який надійшов від «Берези» 08.12.1945 р., уже передав за належною адресою.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Касьяна».
До «Остапа».
Від 6 лютого 1946 р.

Йдеться про відновлення зв'язку. Автор листа просить зв'язатися з «Орестом». Міститься обіцянка про зустріч з адресатом.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 3, т. 1, арк. 228. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений нач. секретаріату УМВС у Волинській обл. майором міліції Березюком.

* * *

Від «Діброви» [колишній стрілець Козака М.?].
До «провідника» [Козак М.].
Від 20 лютого 1946 р.

У листі автор подає інформацію про те де, коли і з ким бачили «Архипа». Повідомляє про кадрові втрати, стан організаційного зв'язку та діяльність радянської влади. Згадуються: «Лиман», «Мирон», «Мурашка», «Рік», «Улас», «Уліян», «Чорний».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Михайла».
До «провідника» [«Гордій»].
Від 6 червня 1946 р.

Подаються відомості про різні напрямки діяльності радянської влади (операції з ліквідації націоналістичного підпілля, агентурна робота, пропаганда серед цивільного населення). Автор листа інформує, що всієї необхідної інформації ще не зібрав, обіцяє надолужити згаяне згодом. Висловлюється сподівання про зустріч з адресатом 15 червня в околицях с. Паридуби [Старовижівський р-н Волинської обл.].

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 3, т. 1, арк. 229. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений нач. секретаріату УМВС у Волинській обл. майором міліції Березюком.

* * *

Від «Кузьми».
До «друга командира».
Від 12 липня 1946 р.

Автор пояснює, чому дезертирував. По-перше, він дізнався, що є вказівка к-ра про його знищення. По-друге, його здивувала дивна поведінка «Шума» (приїжджав споруджувати в Бущі символічну «могилу», але справи не зробив) і «Громика» (був після Великодня). Автора також дивує підозріла діяльність «Чорного» і «Цигана».

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 319 (конверт), арк. 1–3. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Одарки» [працівниця УЧХ на ПЗУЗ].
До «др. «Сірого» [підлеглий к-ра УПА–Південь?].
Від 12 липня 1946 р.

Супровідний лист до ліків, що надсилаються.

Знаходиться у конверті під назвою: «Листування членів Центрального проводу ОУН про «Далекого». На звороті зазначена маргіналія: «Сірий Гармаша» [вказує на походження документа з УПА–Південь]. Є сліди від сургуча.

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 319 (конверт), внутр. арк. 7. Оригінал, рукопис.

* * *

[Автор не вказаний].
[Адресат не вказаний].
[Дата не вказана]. [Поч. липня 1946 р.].

Зазначається, що «Грім» невиправдано наговорює на «Цигана». Йдеться про відновлення «могил» сторчанівців, «Сосни». Наводяться приклади здійснення поточних господарських справ.

Знаходиться у конверті під назвою: «Листування, вилучене у «Гармаша». Документи співробітники НКВС УРСР захопили 19.07.1946 р.

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 320 (конверт), внутр. арк. 1. Оригінал, рукопис.

* * *

[Автор не вказаний]
[Адресат не вказаний].
[Дата не вказана]. [Поч. липня 1946 р.].

Описується діяльність підрозділів НКВС у м. Мізоч [Рівненська обл.] та його околицях у червні 1946 р. Згадуються села: Борщівка, Буща, Мостів, Подобанка, хутори Набивці, Залісся, Печера.

Фрагмент документа знаходиться у конверті під назвою: «Листування, вилучене у «Гармаша». Ці документи співробітники НКВС УРСР захопили 19.07.1946 р.

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 320 (конверт), внутр. арк. 2. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Н[...]».
До «555» [Галаса В.].
Від 29 серпня 1946 р.

Повідомляється про діяльність останнього члена крайового проводу ОУН(Б) [на ПЗУЗ?], загибель «Чорноти». Згадується «Прокоп».

Документ вилучено співробітниками НКВС УРСР 14.05.1953 р. у «Василя» під час його ліквідації у с. Підгайці Теремнівського р-ну (зараз — Ківерцівський) Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 22, арк. 1, 29. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «К.».
До «друга провідника».
Від 31 серпня 1946 р.

Автор листа просить провідника про зустріч. Він інформує, що їде з поштою від «Модеста».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 1. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Галайди».
До «друга провідника».
Від 7 вересня 1946 р.

Автор листа інформує, що вже спрямував «бойовиків» до «Лісового».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 34. Оригінал, рукопис.

Від «Каменяра»-«Степана» [з ПСК «Одеса»?].
До «Миколи» [Мельник М.].
Від 29 жовтня 1946 р.

Автор листа [симпатик «Далекого»] скаржиться, що добре знайомий йому (ще з 1943–1944 рр.) «Смок» [Козак М.] «гаряче бажає бачити мойого трупа». Відтак, автор просить «Смока» про зустріч, щоб дізнатися його думку стосовно «Далекого» [Янишевський С.]. Критикуються соратники «Смока» — «Варка» [Скаб Я.], «Кнопка», «Юрко».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 113–114. Копія, машинопис.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1156–157.

* * *

Від «Левка».
До «Матвія».
Від 2 листопада 1946 р.

Висловлюються міркування з приводу «Напрямних політично-пропагандивної роботи…» з кадрами ОУН. Документи, датовані 18.09 і 28.10. надійшли, резюмує автор листа.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 58 (1953 р.), спр. 3, арк. 287 (конверт). Копія, рукопис.

* * *

Від «Ярка» [провідник Острозького району Рівненської округи «Гори» ПСК «Степ»?].
До «др. провідника» [«Ат», провідник Рівненської округи «Гори» ПСК «Степ»?].
Від 16 грудня 1946 р.

Автор повідомляє, що надсилає зашифровані списки, про які говорив «Лем». [Кук В.], ключ до шифру. «Ярка» також дуже турбує стан «Славка» (він близький до психічного зриву — нікому не довіряє, не хоче зимувати у криївці з колегою). Зазначається також, яким чином «Крига» і «Білий» на вечорницях потрапили у «більшовицьку» засідку.

На документі стоїть маргіналія: «Ат».

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 56 (1953 р.), спр. 9, т. 1, арк. 319 (конверт), арк. 4. Оригінал, рукопис. Текст згасає.

* * *

Від «Ярослава».
До «Смока» [Козак М.].
Від 20 грудня 1946 р.

Автор листа пропонує адресатові контактувати надалі із ініціатором самопроголошеного проводу «Одеса» «Далеким» за посередництва «Марка». Він рішуче відкидає заяви адресата про належність членів згаданого проводу до радянської агентури.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 8, арк. 130. Копія, машинопис.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 1164–1165.

* * *

Від «Опанаса».
До «командира» [Воробець Ф.].
[Дата не вказана]. [1945–1946 рр.].

Лист інформативного характеру, в якому автор стверджує свою прихильність до адресата у зв'язку з розкольницькою діяльністю С. Янишевського-«Далекого».

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 48139, арк. 189 (конверт), внутр. арк. 56. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Володі».
До «Олекси» [Воробець Ф.].
[Дата не вказана]. [1945–1946 рр.].

Автор листа пояснює, чому не з'явився на зустріч.

ГДА СБ України, ф. 5, спр. 48139, арк. 189 (конверт), внутр. арк. 47. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Ярослава» [провідник одного з надрайонів на Рівненщині].
До «Лісового» [провідник невідомого підрайону
Степанського району].
Від 17 серпня 1947 р.

Повідомляється, що з нагоди наближення свята «день зброї» (31 серпня) надсилаються реферати і вітальні листівки. У листі

подана програма проведення згаданого свята. Міститься вказівка відзначити його усім активом. Дано доручення встановити зв'язок із «Сашком».

Документ був вилучений 25.08.1947 р. біля хут. Заводня Дережненського р-ну Рівненської обл. у «Уменного» [Стецюк О.] — зв'язкового провідника одного з надрайонів ОУН «Ярослава».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 4, т. 2, арк. 309–310. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заст. нач. відділу 2-Н УМДБ, стар. лейт. Сухіним.

* * *

Від «Гримка» [«Грилюка»?].
До «Марка».
Від 17 серпня 1947 р.

Автор листа пропонує адресатові зустрітися на старому місті або деінде за посередництва батька.

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 09.02.1947 р. у ліквідованого «Співака» з охоронної боївки П. Ковальчука-«Петра».

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 57 (1953 р.), спр. 3, т. 1, арк. 154. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений нач. 1-го відділу відділення ББ УМДБ у Волинській обл., мол. лейт. Лазаренком.

* * *

Від «2158»
До «5410» [«Бук», «Лом», член проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ].
Лютий 1948 р.

У відповіді на лист від 06.12.1947 р. міститься рецензія на невідомий номер пропагандистського видання «Радієві вісті». Рекомендується спростити формат часопису, позбавити його «космополітичних» ноток, змінити стиль. Автор пропонує нову схему розміщення інформації у часописі (поділ на 4 групи). Також необхідно подавати більше відомостей про антирадянські настрої у світі, події в Англії, США, Німеччині, Туреччині, Ірані.

ГДА СБ України, ф. 2, оп. 58, спр. 9, т. 1, арк. 155 (конверт), внутр. арк. 22–26 зв. Оригінал, рукопис; внутр. арк. 20–21а зв. Копія.

* * *

Від «Костя» [підпільник з ПСК «Одеса»?].
До «Чада» [Харчук Т. чи Ващишин І., провідник, референт СБ Рівненського району].
[Поч. 1948 р.]

Автор інструктує як зберігати і використовувати навчальний матеріал СБ «Як НКВД-НКГБ поборює т.зв. контрреволюцію в СССР».

Документ був вилучений органами МДБ 07.03.1948 р. під час ліквідації «Чада» біля Пересопницьких хуторів Рівненського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 41 (1953 р.), спр. 7, арк. 99. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

[Автор невідомий].
До «Романа» [Кудра В.?].
Від 25 квітня 1948 р.

Йдеться про дрібні господарські справи (справа ремонту велосипеда і т.д.).

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 18, арк. 43. Оригінал, рукопис.

* * *

[Автор невідомий].
До «Романа» [Кудра В.?].
Від 29 квітня 1948 р.

Автор просить адресата надіслати до 10.05.1948 р. матеріали для публікації у часописі «Пробоєм». Також йдеться про загибель «Яреми», «Лея» і «Валі».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 18, арк. 44. Оригінал, рукопис.

* * *

[Автор невідомий].
До «Романа» [Кудра В.?].
Від 1 травня 1948 р.

Автор просить надіслати газетний папір, станок, фланель. Згадуються: «Дніпро» [Лучковський А.?], «Кайдаш» [Кузьма Б.].

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 18, арк. 40–42. Оригінал, рукопис.

[Автор невідомий].
До «Романа» [Кудра В.?].
Від 17 травня 1948 р.

Йдеться про темпи друку пропагандистських листівок, аналізується їхній зміст. Згадуються: підпільники «Дем'ян», «Зінько», «Дніпро», повстанський часопис «Пробоєм».

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 18, арк. 35–37. Оригінал, рукопис; арк. 38–39. Копія, машинопис. Частковий переклад російською мовою.

* * *

Від «753».
До «555» [Козак М.].
Від 10 вересня 1948 р.

Містяться авторські зауваження щодо змісту одержаних розпорядчих документів, організаційної роботи, техніки кореспонденції, номінації кадрів СБ, пропагандистських видань. Автор просить адресата після ознайомлення з листом передати його до «1648» [Галаса В.].

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 9, арк. 20-23. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «057» [представник проводу ПЗК «Москва»?].
До «Марії».
Вересень 1948 р.

Наказується здійснювати відплатні акції у відповідь на примусове виселення радянською владою людей, котрі підтримують ОУН.

Документ був вилучений органами МДБ 23.09.1948 р. під час ліквідації «Гонти» [Лещун Д.] на хут. Крайшек (?) біля с. Яблунів у Вербському р-ні Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 41 (1953 р.), спр. 7, арк. 156. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Григора» [провідник одного з районів на ПЗУЗ?].
До «257».
[Дата не вказана] [Серпень 1949 р.]

Автор розповідає, яким чином краще всього «розкласти» самопроголошений провід ПСК «Одеса». Пропонує організувати відтік

підпільників звідти на бік проводу ОУН(Б) на ПЗУЗ. Згадуються: «Зінько» [Кроль І.], «Павло» [Мельник М.], «Муха» [Дубовець О.].

Документ вилучено працівниками МДБ 16.08.1949 р. у вбитого кур'єра у с. Малий Олексин Рівненського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 30 (1960 р.). спр. 13, арк. 114–115. Копія, уривок, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «257».
До «Сл-па».
Жовтень 1949 р.

Йдеться про роботу видавничого сектору. Зокрема, описується хід виготовлення листівок-звернень до червоноармійців «За що бореться УПА», «Український народе» тощо.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960 р.), спр. 9, арк. 172 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Гомона».
До «провідника» [Галаса В.?].
Від 29 червня 1950 р.

Автор листа пояснює причини своїх непорозумінь з керівником «А» [«Адам», «Буйний», провідник Рівненського надрайону]. Також він повідомляє, що не зміг прибути на організаційну зустріч через хворобу.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 16, арк. 65 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Гонти».
До «58».
Вересень 1950 р.

У листі висловлюється прохання роз'яснити обставини смерті «Миколи». Оскільки від «Ая» [провідник Здолбунівського району] до «242» вирушило двоє підпільників, автор просить адресата попіклуватися про них. Разом з листом надаються матеріали для СБ, резюмує «Гонта».

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 5, арк. 84. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

Від «Матвія» [провідник Здолбунівського району?].
До «77» [Маєвський А.].
Жовтень 1950 р.

Міститься прохання до адресата затвердити план організаційної роботи на зимовий період, а також подати короткі рекомендації.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 5, арк. 79–80. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Назара» [начальник охорони Галаси В.].
До «Дем'яна».
Жовтень 1950 р.

У листі автор просить терміново вийти до нього на організаційну зустріч для відновлення організаційного зв'язку та вирішення організаційних справ. Зустрічі призначені на 28–29 жовтня або 3–4 листопада 1950 р.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108. т. 5, арк. 93–94. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Назара» [начальник охорони Галаси В.].
До «Дем'яна».
Листопад 1950 р.

У листі автор просить адресата терміново прийти на зустріч, призначену на 18 чи 24.11.1950 р., подає пароль для прибуття на неї. Згадуються: «К-13», «Пробой», «Ветеран», пункт зв'язку «Білий ведмідь».

ГДА СБ України, ф. 2 (4-Упр.), оп. 37 (1960 р.), спр. 7, арк. 102 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

[Автор не вказаний].
[Адресат нерозбірливий].
Січень 1951 р.

У листі автор вказує, що він вже два місяці не може зв'язатися з адресатом, тому звітує про виконану ним організаційну роботу, проведені зустрічі, кадрової втрати.

Оригінал листа вилучено під час чекістсько-військової операції з ліквідації провідника ПСК «Москва» «Дубового» 18.01.1951 р.

на хут. Синяки біля с. Золочівка Демидівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 2 (Упр. 2-Н), оп. 61 (1953 р.), спр. 5, арк. 143–144. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений Суходубом.

* * *

Від «Вадима».
До «356».
Серпень 1951 р.

Йдеться про надання адресатові 12 кліше для видання пропагандистської літератури. Також для видавничого відділу ставляться технічні завдання. Автор листа висловлює бажання зустрітися з адресатом 23–24 жовтня. Він надає свою нову адресу для відправлення кореспонденції — «444».

Документ був вилучений співробітниками МДБ УРСР у грудні 1951 р. у с. Пілгани Берестечківського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 9, арк. 189 (конверт). Оригінал, рукопис.

* * *

[Підпис автора нерозбірливий].
До «Карпа» [«К-о», «Тарас», провідник Острозького району?].
Серпень 1951 р.

Листи від Галаси В. вдалося передати за потрібною адресою, зазначає автор документа. Він також просить віднайти друкарську машинку іноземного виробництва для видавничого сектору.

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 21.02.1952 р. у криївці ліквідованого провідника Рівненського надрайону «Адама»-«Буйного» на хут. с. Радухівка Клеванського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 10, арк. 294. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

[Підпис автора нерозбірливий].
До «Карпа» [«К-о», «Тарас», провідник Острозького району?].
Вересень 1951 р.

Йдеться про видання пропагандистських праць «До генези УГВР» і «Розподіл Росії». Їх виготовила його копіювальна ланка,

наголошує автор листа. Він також обіцяє надіслати наступного разу матеріал «Шлях до волі».

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 21.02.1952 р. у криївці ліквідованого провідника Рівненського надрайону «Адама»-«Буйного» на хут. с. Радухівка Клеванського р-ну Рівненської обл.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 10, арк. 295. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Оксентія».
До «Сорта».
Травень 1952 р.

Супровідний лист до нарису військової топографії. Автор просить надіслати йому польську чи німецьку карту масштабом 1:100000.

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 12.02.1953 р. у тайнику на пункті зв'язку в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 231. Оригінал, рукопис; арк. 230. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Сови».
До «Насті» [наречена «Слюсаря»?].
Травень 1952 р.

Автор пише, що надсилає кліше для виготовлення бофонів. Повідомляє автобіографічні дані «Дубового» [Литвинчук І.], згадуючи спогади «Смока» [Козак М.] і «Аркадія». Просить надіслати кілька номерів «Молодого революціонера». Констатується загибель «Карпа» і «Трихона».

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 12.02.1953 р. у тайнику на пункті зв'язку в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 234–236. Оригінал, рукопис. Текст згасає.

* * *

Від «Свекора».
До «Кріса».
Травень 1952 р.

Автор пише, що надсилає нарис військової топографії, дві карти, список розподілу пропагандистської літератури по пакунках. Він також вибачається, що не може надіслати «Української Загальної Енциклопедії».

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 12.02.1953 р. у тайнику на пункті зв'язку в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 237а. Оригінал, рукопис. Текст згасає; арк. 237б. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Василя».
До «Валентини».
Травень 1952 р.

Автор просить написати автобіографічні дані подруги «Білої». Принагідно він передає привіт від «Дзьоба».

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 12.02.1953 р. у тайнику на пункті зв'язку в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 233–233а. Оригінал, рукопис.

* * *

Від «Сомка» [провідник Рівненської округи].
До «Чумака» [провідник Крем'янецького району, з січня 1952 р. радянський агент «Ярема»].
Червень 1952 р.

Автор інформує, що отримав повідомлення від «Бурого» [«002», «Кавка» — керівник кур'єрської групи ОУН] про смерть «579» [Прокопишин І.]. Міститься прохання до адресата надалі підтримувати зв'язок із «Бурим». Подається низка інструкційних завдань.

ГДА СБ України, ф. 2 (4 Упр.), оп. 37 (1960 р), спр. 32, арк. 279–281. Копія, машинопис. Переклад російською мовою, зроблений заст. нач. відділу Упр. 2-Н УМДБ кап. Свердловим.

Від «438».
До «Дельти».
Жовтень 1952 р.

Автор пише, що надсилає нарис військової топографії. Також він вибачається, що не може надіслати карту з масштабом 1:300000. На закінчення автор листа повідомляє, що від «Павліни» не надійшло ніякої відповіді.

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 12.02.1953 р. у тайнику на пункті зв'язку в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 238а. Оригінал, рукопис. Текст згасає; арк. 238б. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Сови».
До «Насті» [наречена «Слюсаря»?].
[Дата не вказана]. [1952 р.].

Текст згас.

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 12.02.1953 р. у тайнику на пункті зв'язку в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 239а. Оригінал, рукопис; арк. 239б. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «3-14» [працівник одного з технічних ланок на ПЗУЗ?].
До «друга» [Литвинчук І.].
[Дата не вказана].

Автор просить вибачення за надто високу пильність. Звітує про стан діяльності видавничого сектору.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9108, т. 6, арк. 217 (конверт). Фотокопія оригіналу, рукопис; арк. 218. Копія, машинопис. Переклад російською мовою.

* * *

Від «Свекора».
До «Кріса».
[Дата не вказана]. [1953 р.].

Автор просить ознайомитися з матеріалами, що перебувають на пункті зв'язку, а також визначитися щодо наступної зустрічі.

Документ вилучено співробітниками МДБ УРСР 12.02.1953 р. у тайнику на пункті зв'язку в с. Борохів Ківерцівського р-ну Волинської обл.

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 398, т. 21, арк. 228. Оригінал, рукопис. Текст згасає.

Згадки про інші листи

Від «Грицька» [провідник одного з надрайонів на Волині].
До «Чмелика».
Від 4 травня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 156.

* * *

[Невідомий автор].
До «Чада» [Ващишин І., провідник Рівненського р-ну].
Від 27 червня 1946 р.

Опубл.: *Літопис УПА.* Нова серія. – К.; Торонто, 2006. – Т. 8. – С. 156.

* * *

[Невідомий автор].
До «Орлана» [Галаса В.].
[Дата не вказана].

У документі перераховуються пункти зустрічі провідного активу ОУН(Б) на Волині.

Лист виявлено працівниками МДБ УРСР в одній з криївок ОУН на Волині.

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-9079, т. 26, арк. 200.

Ковальчук В., Огородник В. **Переписка руководства подполья ОУН(Б) на Волыни и Полесье.**

В указателе публикуются короткие аннотации подполья переписки ОУН(Б) на Волыни и Полесье.

Ключевые слова: С. Бандера, ОУН(Б), УПА, переписка, аннотированный указатель.

Kovalchuk V., Ohorodnyk V. **The correspondence of the OUN(B) leadership underground in Volyn and Polissya.**

The index contained brief annotations of correspondence of the OUN(B) underground in Volyn and Polissya.

Key words: S. Bandera, OUN(B), UPA, correspondence, annotated index.